

Älvborgarna

NR 2 • 2014

Peter Adolfsson – ny garnisonschef

- Nato – för och emot
- Nijmegenmarschen
- Sjukhuskompanierna
- Kamratföreningarna
- Oscar II:s fort
- Emerentia - I5

Peter Adolfsson ny garnisonschef

■ **SEDAN 1 OKTOBER** är överste Peter Adolfsson chef för Göteborgs garnison. Förstås nyfikna på vad detta kan innebära träffar vi honom i början av november. Peter har arbetat länge som försvarsattaché och ger ett lugnt och diplomatiskt intryck. På vår fråga om några omedelbara förändringar svarar han att hans företrädare redan har gjort ett gott jobb och att medarbetarna – den viktigaste resursen – förefaller vara gott sammansvetsade, trots de många olika verksamheterna som samsas inom området. Inga revolutionerande systemförändringar planeras.

Peter är från Ostkusten men efter uppdrag utomlands bor han nu med sin familj i Göteborg. I olika perioder sedan 2003 har han arbetat som militär rådgivare vid NATO-delegationen i Bryssel, chef för ingenjöravdelningen i ISAF, Afghanistan och som försvarsattaché i Turkiet. Uppdraget i Turkiet innebar också ansvar som försvarsattaché i Tblisi (Georgien). Det var en spännande växling mellan det stora muslimska landet Turkiet och lilla ortodoxa Georgien, där dyningarna efter Rysslands ingripande 2008 fortfarande rullar.

Vi kommer in på vardagen här hemma och den sociala dimensionen, eller miljön som Älvsborgarna uppmärksammat i tidigare nummer och Peter har upplevt en avsevärd förändring i garnisonslivet under sina många år som militär. Förr var det vanligt att man bodde inom området, vilket gradvis har minskat. Å andra sidan ökar nu åter antalet anställda soldater som bor på området och behovet av ett naturligt umgänge på mässar och dylikt blir större. En svårighet att försiktigt stimulera mässverksamheten är att matserveringen genom centrala avtal skall skötas av en stor leverantör, som inte anpassat sig till de små behoven.

Peter har för avsikt att arbeta vidare på publika evenemang för uppmärksamhet och rekrytering. Han nämner Veterandagen i maj och Volvo Ocean Race nästa år. Några av marinsens fartyg skall inbjudas till hamnen för att göra det extra festligt vid målgången i Göteborg.

Ett annat initiativ är att försöka få till stånd ett Military Tattoo i Göteborg. Peter hade nämligen nyligen hört vårt Hemvärns Musikkår spela på ett evenemang i Bonn och blivit imponerad av kvaliteten. Det borde vara mer utbyte av militörkorkestrar i Göteborg. För att inte konkurrera med planerade Tattoo i Eksjö och Ystad planeras att arrangera det hela inomhus i januari-februari 2016.

Vi kan inte undgå att tala om NATO och Peter har sedan länge bedömt skälen att inte vara med i försvarssamarbetet som mycket ringa. Skälen att vara med har ju inte heller precis minskat sedan vi noterat rörelserna hos den stora grannen i öster. Mest förvånad är

Peter Adolfsson har många års erfarenhet som försvarsattaché. Bild Ulrika Roos.

Peter över den närmast obefintliga debatten när det gäller NATO. I t ex Finland har man ju åtminstone haft en utredning med olika konsekvensanalyser i frågan.

Så var det då Käsö. Peter säger att det är två frågor, dels förvärvsfrågan, dels skärgårdsskjutfältet. Han konstaterar samtidigt att båda frågorna nu ligger på högre ort i avvaktan på avgörande. Vidare kan man konstatera att en avsevärd mis-kommunikation är en stor del av orsaken till motsättningarna. Peter menar att om Försvarsmakten vinner framgång i frågorna och den militära verksamheten fortsätter i någon utsträckning, så måste det till ett hårt arbete att förbättra relationerna med skärgårdsbefolkningen.

Vi frågar avslutningsvis om det är något han uppskattar hos medarbetarna och han svarar utan tvekan:

– Rättframhet! Jag vill inte ha ja-sägare runt mig, utan folk som både kan ge och ta kritik!

Med det bestämda beskedet avslutades samtalet och Peter samlade sina närmsta medarbetare för att låta sig fotograferas. Bilden pryder förstasidan på detta nummer.

PETER ANDERSSON

KONTAKTUPPGIFTER

ÄLVSBOGARNNA är ett samarbete mellan Göteborgs garnison/Försvarsmakten, Elfsborgsgruppen/Försvarsmakten (kontaktperson Hanseman Samuelsson, 031-69 21 82), Kungliga Älvsborgs Regementes Kamratförening (kontaktperson Lars Rehn, 033-41 49 43) och Göteborgs Garnisons kamratförening (kontaktperson Lennart Hammarstrand, 0730-26 29 52). Vidare medverkar traditionsföreningarna genom FVMA (kontaktperson Torgny Allvin, 0722-11 60 90). Ansvarig utgivare är Fred Backlund.

Redaktör är Peter Andersson/
Erik Pousar, Göteborgs Garnison,
Box 5155, 426 05, V Frölunda.

Layout: Elanders 2014
Tryckt inom EU av Elanders AB
2014

Tidningen stöds av Föreningen för
Göteborgs Försvar

Omslagsbilden visar den nye
chefen för FömedC/Göteborgs
Garnison, Peter Adolfsson,
flankerad av Janne Kilvik t v och
Leif Härdig t h.

HUR TÄNKER PUTIN?

Hur påverkar det Hemvärnets utveckling?

■ **INTRESSET FÖR HEMVÄRNET** har mer än fördubblats sedan den ryske presidenten Vladimir Putin genom insats av elitsoldater ändrade Ukrainas gräns under den dramatiska Krimkrisen. Ukrainakrisen och den ryska aggressionen samt IS agerande i Syrien och Irak har inneburit en mer osäker omvärld. Risken för en konflikt i Sveriges när-område blir allt större och är något som oroar många. Alla i Hemvärdnet vet att vänner och arbetskamrater har börjat ställa frågor om försvaret efter Krimkrisen, något flera av dem aldrig gjort tidigare. Vad klarar vi och vilken väg skall vi gå? Jag skall försöka beskriva lite av de funderingar som gäller utvecklingen av våra förband!

Försvarsberedningens betänkande som ska ligga som grund till riksdagens försvarsbeslut 2015 öppnar för ett nytänkande och nu är det upp till den politiska nivån att hantera frågan. Beredningen menar att det finns en stor potential hos hemvärnsförbanden att kunna lösa mer kvalificerade uppgifter. Inte bara för försvaret, utan när Sverige drabbas av större katastrofer, kriser, hot eller olyckor. Beredningen vill med dagens moderna hemvärn öka antalet kvalificerade uppgifter och förmågor. Det kan gälla vid attentat och/eller olyckor vid kärnkraftverk, större säkerhetsarrangemang, avspärningar och annan riskfull yttre bevakning och trafikreglering.

Försvarsberedningen presenterade flera förslag på hur Hemvärdnet bör utvecklas för att bli effektivare. Försvarsberedningen är överens om att stärka hemvärnsförbandens förmågor, som en del av stärkt försvarsförmåga. Man föreslår exempelvis att bataljonsledningsförmågan utvecklas och att granatkastare och burna luftvärnsrobotar (Robotsystem 70) tillförs där uppgifterna kräver det. Ökad övningsverksamhet med andra samhällsviktiga myndigheter som Polisen, Kustbevakningen, Tullen och Sjöfartsverket. Man beskriver från den norska tragedin på Utøya att samverkan mellan olika förmågor är avgörande för resultatet på säkerhetsarbetet. Med detta i färskt minne är det nu dags att låta militär och polis med flera samverka och att öva, ingå materiel-samarbeten och gemensamt kunna lösa morgondagens utmaningar.

När jag läser det blir jag glad att vi är på rätt spår vid FömedC och sedan länge planerat för att genomföra EME-

RENTIA 15 under våren med just de myndigheter som beredningen pekar på. Övningen kommer pröva vår gemensamma förmåga att skydda Landvetter flygplats och Göteborgs hamn. Övningen genomförs vecka 517 och där övas tre bataljoner. 41-, 43- och 44:e bataljonen.

Beredningen vill också se tydliga krav på Hemvärnets tillgänglighet. Vid höjd beredskap ska hemvärnsförbanden kunna verka med mindre delar inom några timmar och med huvuddelen inom ett dygn. Även vid fredstid skall tillgängligheten och därmed dess samlade förmåga att stödja samhället vid allvarliga olyckor och fredstida kriser öka. Med utvecklad förmåga för hemvärnsförbanden stärks försvaret av det svenska territoriet. Då bygger det även på tillgång av modern materiel, där inte längre Hemvärdnet bara kan vara slutanvändare av försvarets äldre materiel utan även vid behov kunna få ta del av helt nyansskaffat. Beredningen säger också att på sikt bör även Hemvärnets numerär öka.

Allt detta är en helt logisk utveckling enligt mitt förmenande och jag tror att vi står väl rustade i Göteborg och Sjuhäråd. Vi har redan gott samarbete med övriga organisationer och viljan att utveckla den gemensamma förmågan i vår region är hög. Vi har också dugliga förband som rekryterar bra och ständigt ökar sin förmåga att lösa sina huvuduppgifter.

Under helgen 8-9 november bjöd Rikshemvärnschefen Roland Ekenberg in samtliga bataljonschefer och kompanichefer till ett seminarium på Skogshöjd i Södertälje. Syftet tror jag var att ta temperaturen på organisationen och tänka kloka tankar in i framtiden. Nära 200 förväntansfulla befäl kom när Rikshemvärnschefen kallade. Lördagen började med att ÖB startade med att tacka Hemvärnets förband för de stöd till samhället som skett under året, under 2014 ca 100 000 timmar. ÖB pratade sedan om utvecklingen i närområdet och budskapet var att vi inte får luta oss tillbaka utan vara på tå och noga följa vad som händer. Mötet fortsatte sedan med arbete i grupper där dagsläget och fortsatt utveckling var ledstjärnan. Från våra bataljoner hade vi nästan ett 100% igt deltagande och detta gav god representation i arbetsgrupperna. Helgen var som jag ser mycket lyckad och en bra möjlighet för Rikshemvärnschefen att få goda råd från sina chefer. Även här kan

jag konstatera att våra förband i Göteborg och Sjuhäråd ligger på framkant i mycket. Detta gäller både vid övning och insats.

Jag vill även ta upp lite traditionsvård! Lördagen 8 augusti firade vi Älvsborgs Regementes flytt från Fristad Hed och 100 år i Borås. Evenemanget blev fantastiskt lyckat med fina uppvisningar och mycket nostalgi. Jag vill framföra ett stort tack till kamratföreningen och hoppas på fortsatt bra samarbete. Mer om det på annan plats i tidningen.

Elfsborgsgruppen har också genomfört internationella uppdrag under hösten, då våra två hemvärnsmusikåre varit i Tyskland och representerat Försvarsmakten. I september var Boråskåren i Dresden och i oktober var Göteborgskåren i Bonn och Lennestadt. Båda uppdragen har fått mycket positivt respons från Bundeswehr och de tyska värdarna.

Hemvärdnet med de nationella skyddsstyrkorna är en värdefull resurs för försvaret av Sverige. Vi i Göteborg och Sjuhäråd skall fortsätta att utveckla vår förmåga att vara användbara både i Fred, Kris och Krig. Det är bara tillsammans vi lyckas med detta!

Jag vill önska er alla en riktigt GOD JUL OCH ETT RIKTIGT GOTT NYTT HEMVÄRNSÅR!

LARS-GUNNAR OLSSON
Chef Elfsborgsgruppen

Bild: A Ravan

Soldatens långa liv

Det sägs att katter har nio liv, men vissa människor är väl så seglivade. Överstelöjtnant Erik Pousar är nog en sådan som inte nöjer sig med bara ett liv. Efter en lång karriär som yrkesofficer, kantad av anmärkningsvärda resultat långt utöver tjänstens krav, kan vi notera att han som nybliven pensionär kvarstår under fanorna som reservofficer och bevaknings soldat. Här följer hans egna ord efter en krävande soldatövning på Remmene.

Nästan fyllda arton, ryckte jag sommaren 1971 in på Kviberg för att fullgöra grundläggande militärutbildning. Egentligen hade jag hoppats att mönstra på som jungman på någon av Jonssonsrederiets sydamerikabåtar. Då som nu genomgick näringslivet stora förändringar och för min del blev resultatet att jag utifrån genomförd förtidsmönstring bad att få fullgöra min militärtjänstgöring. Tre år som luftvärnsungdom underlättade beslutet.

Fyrtiotre år senare, närmare bestämt den 31 juli i år loggade jag ut från min försvarsmaktsdator och blev pensionär. Samma dag åkte jag hem till chefen för Elfsborgsgruppen, överstelöjtnant LG Olsson, för att bevitna när han biföll

min ansökan till Hemvärnet. Efter sammantaget fyrtiosex år i uniform ville jag inte riskera att bli sittande i soffan som åskådare om en kris skulle drabba oss. Mångåriga kontakter med Hemvärnet och dess personal gjorde valet enkelt – hemvärnssoldat! Utöver att vara just soldat är min förhoppning att kunna bidra till att stärka våra förband utan att störa den yngre generation som axlat ansvaret att vidmakthålla och utveckla hemvärnsförbanden. Exakt vad detta innebär hoppas jag att tidningen Älvsborgarna finner skäl att berätta om något eller några år.

Utän allt för mycket tankemöda kom jag fram till att den bästa soldatfärdighetsutbildningen jag kunde få, var att tjäna som just sådan under och tillsammans med erfarna hemvärnssoldater. Jag hade gärna gjort detta som laddare till min son som är Ksp-skytt i Partille insatskompani. Rent praktiskt var detta inte möjligt så torsdagen den 9 oktober anmälde jag mig för tjänstgöring vid 412 insatskompaniet vid Göteborgs Södra Hemvärnsbataljon. Dagarna som följde var precis vad jag hoppats på; utomordentlig soldatfärdighetsträning!

Enligt innötningsmodellen övades framryckning i en presumtiv efterhandssituation i syfte att ta och säkra terräng. Förhoppningen var att fienden inte fanns i terrängen, men eftersom detta inte var säkert måste framryckningen ske på sådant sätt att vi hela tiden var förberedda att genomföra eld

och rörelse samordnat till tid och rum. Som soldat i skyttegruppens andra omgång innebar detta många och raska förflyttningar och ett oändligt antal intagande av eldställning. Efter det att vi tagit och säkrat terräng genomfördes nästan alltid strid från den tagna terrängen mot en framryckande fiende. Därefter genomfördes urdragning under strid eller framryckning i syfte att ta ny terräng. Soldatfärdighetsträning var ordet!

Fantastisk stämning...

Snacket i tältet efter tempofyllda dagar var grädden på moset. Den som inte upplevt den underbara spännvidden av alla "goa" individer som återfinns i hemvärnsrörelsen är att beklaga. Om jag fått bestämma skulle all stabs- och utbildningsstödspersonal beordras att minst vart tredje år tjäna som soldat i ledet. Utöver att detta hade säkerställt att ingen anförts att leda soldater utan att själv vara en, är jag övertygad att många skulle få ett underifrånperspektiv som märkbart skulle öka deras förmåga att prioritera i den ordinarie verksamheten.

Året som gått har bjudit på mer än två månader med spännande, exotiska och intressanta resor, men tre höstdygn på Remmene är det som sticker ut mest. Natten till söndag somnade jag sliten och trött, men inte så lite stolt. Erkännas skall att tjänsten på och vid ett för samhället viktigt skyddsobjekt är mer i linje med vad mina ben förmår. Utifrån devisen att en kula alltid är snabbare än de snabbaste benen så är förutsättningarna goda även för en till åren kommen person att vara farlig om så krävs. Nästa övning sker därför inom ramen för 413.a Hv-kompaniet – Göteborgs hemvärnsbevakningskompani.

Ingen nämnd och ingen glömd – Stort tack för en underbar övningshelg!

ERIK POUSAR
Nybliven
pensionär

...och författaren – ung i sinnet

I en serie reportage kommer Älvsborgarna att träffa hemvärnssoldater som får berätta om varför just de är med i verksamheten.

Tommy Hillman

är 35 år och hör till 411. insatskompaniet. I det civila livet arbetar han som verksamhetscontroller och sköter det dagliga livspusslet i familjen. Han gjorde sin värnplikt som gruppchef, anslöt sig till Hemvärnet 2008 och gick en instruktörsutbildning 2012 anordnad av Elfsborgsgruppen. Sedan dess har han varit biträdande instruktör på vissa övningar.

Tommy på civil övning i fjällen

– Lumpen var kort och intensiv, där den ena dagen inte var den andra lik. Jag trivdes bra där och funderade efteråt på att söka FN-tjänst eller som reservofficer. Det kom studier emellan, sedan arbetslivet och familjelivet, så det rann lite ut i sanden. Jag var på ett besök på

Regementets dag på Kärningberget och träffade då en rekryterare för Hemvärnet som informerade om verksamheten. Jag och min kamrat lämnade våra kontaktuppgifter och på den vägen är det. Hemvärnet för mig är helt enkelt ett starkt intresse, säger Tommy.

Han anser att Hemvärnet bjuder på en miljö och uppgifter som är unika för Försvarsmakten och utbildningsmöjligheterna är stora, när man vill bredda sin kompetens. Att man har möjlighet att påverka verksamheten genom medinflytandet tycker han också är bra. Tommy skrev för övrigt motioner till 2013 års Rikshemvärnsting.

– Det känns som att det satsas på Hemvärnet, det kommer mycket ny utrustning som är riktigt bra. Vi har viktiga uppgifter!

Tommy anser att det finns viss förbättringspotential. För sin egen del hade han gärna utvecklat sina kunskaper inom en rad ämnesområden,

men mitt i livspusslet saknas tiden och utbildningar tar mycket tid i anspråk, oftast på annan ort. Han ser att det vore bra om HvSS övervägde fler distansutbildningar då detta skulle öppna upp studiemöjligheter för fler personer, något som Polisen införde för några år sedan med gott resultat.

– Hemvärnet för mig innebär ett rejält miljöombyte, från ett varmt kontor med en kaffekopp bredvid sig till en – ofta blåsig – plats i skogen med tältförläggning. När man sitter eldpost mitt i natten och tittar på kaminen kan man undra vad man håller på med. Varför man valt att sitta på en vedtrave och fundera på om veden verkligen kommer att räcka hela natten, då man istället skulle kunna sova i sin egen säng. När man sedan dagen efter gör plutonsanfall, så vet man varför man är med. Det är en riktig kick, avslutar Tommy Hillman.

Magnus Olofsson

är 44 år och hör tillhör 411. insatskompaniet. I det civila är han egenföretagare i IT-branschen. Han gjorde sin grundutbildning 1990 som kompanibefälselev 1990, men skadade sig då och fick avbryta utbildningen. Han kom tillbaka året efter och fungerade då som förare istället.

Magnus är soldat i Hemvärnet

– Jag gjorde introduktionsutbildningen på sensommaren i år och har bara varit med i några månader. Jag gick med i Hemvärnet eftersom jag vill kunna vara med och hjälpa – oavsett om det är krig, kris eller naturkatastrof, säger Magnus.

Han anser att Hemvärnet fungerar både som skola och nytta för samhället och att vara med i Hemvärnet ger en möjlighet att få göra skillnad när det behövs och att det känns rätt då det är väl organiserat och har utrustning för att klara de flesta händelser som kan inträffa.

– Efter min introduktionsutbildning fick vi lämna in våra åsikter kring de olika delmomenten och vad vi önskat mer – eller mindre av. Av det jag sett hittills så sköts Hemvärnet bra och har engagerade befäl och soldater. Det känns verkligen som att befäl och ledare gör vad de kan för att förbättra verksamheten, avslutar Magnus.

Erik Liljegren

är 47 år gammal och hör precis som Tommy Hillman till 411. insatskompaniet. Han är civilingenjör i botten och arbetar som statstjänsteman i det civila. Grundutbildningen skedde som menig i en markstridspluton på KA2 i Karlskrona. Erik har varit med i Hemvärnet i två omgångar, dels i Växjö under tre år i början på 90-talet och dels i Göteborg 2002 efter att ha flyttat dit för studier. Under ett par år har han jobbat på annan ort men reaktiverade sig i år.

– Jag gick med i Hemvärnet av många skäl. Jag trivs med kamratskapet, övningarna och jag ser det som meningsfullt att vara med. Inte för att ge något tillbaka utan också för att man lär sig saker som är bra att kunna i det civila – både privat och i jobbet.

Erik menar att saker som Första hjälpen-kunskap och att inte ge upp när det går en emot, att fortsätta när man är trött, blöt, hungrig och har ont är oerhört viktigt, både civilt och militärt.

– Efter vår sista övning i höstas kände jag att det kanske inte var det ideala för mig att vara skyttesoldat i ett insatskompani, men jag har bestämt mig för att fortsätta. Att ge upp är inte min grej!

Erik har bestämt sig för att träna mer inriktat på kondition och anser det inte vara aktuellt att lämna Hemvärnet. Han tycker också att Sverige är värt att försvara – vår demokrati, våra

I Hemvärnet samsas erfarenhet med ungdomlig kraft. Foto: Adam Lundquist.

fri- och rättigheter och alla invånare. Man kan inte förlita sig på att "någon annan" ska göra det. Är det något man kan lära sig av historien så är det att det går fort att rusta ner, men det är betydligt svårare, dyrare och tar längre tid att ta tillbaka försvarsförmågan, menar Erik som anser att det latinska ordspråket "Si vis pacem, para bellum" ("Den som önskar fred bör förbereda sig för krig") må låta otidsenligt, men fortfarande i allra högsta grad är relevant.

Även Erik anser, precis som Tommy, att det finns förbättringspotential. Erik ser bemanningen som ett problem, att Hemvärnet skulle behöva fylla upp förbanden bättre.

– Kamratskapet, bra övningar, professionalitet och att göra något nyttigt och vettigt – att kunna ge någonting tillbaka, är viktigt säger Erik. Jag har fungerat som skarp skyddsvakt i samband med Noble Mariner, jag har letat efter försvunna personer och släckt skogsbrand, avslutar Erik för att understryka det som han anser vara mycket positivt med Hemvärnet. MA

Marsch på "dijken"

NIJMEGEN-MARSCHEN

– en snart 100-årig tradition

I juli genomfördes den 98:e upplagan av det som på nederländska heter "Vierdaagse afstandsmarsen" – Nijmegenmarschen. Närmare 300 deltagare från den svenska militära kontingenten deltog liksom ett antal svenska civila vandrare.

För den andliga spisen efter marschvägarna stod ett stort antal militära och polisiära musikkåror och Sverige representerades i år av Borlänge Hemvärnsmusikkår. Årets värme gjorde att militära marschdeltagare slapp bära packning i slutet av marschen. I år punkterades festligheterna något i samband med sista marschdagen med anledning av nedskjutningen av MH017 över Ukraina. Ett stort antal Nederländska medborgare omkom vilket gjorde att man ställde in flaggparaden de sista fem kilometrarna in mot mål.

Militära deltagare går 4 x 40 km (män under 50 år bär 10 kilos packning) och civila deltagare kan gå antingen 4 x 30 km, 4 x 40 km eller 4 x 50 km. Ett maximalt tak på 45.000 deltagare finns och i år kom drygt 42.700 till start. Av de startande är drygt 4.000 militärer. Under marschdagarna genomförs också en sommarfest i Nijmegen, som sammantaget får sta-

dens invånarantal att öka rejält – både genom marschdeltagarna och hugade festspekulanter.

Lite historik

Nijmegenmarschen genomfördes för första gången 1909 och grunden till detta var att man några år tidigare sett att det fanns ett behov hos både barn och vuxna att hålla sig i trim. Sergeanter från ett infanteriregemente i Breda startade en fotbollsklubb 1904, vilket var mycket uppskattat. Året efter, då klubben firade ett år, ordnades en turnering som de två nästkommande åren blev "årets händelse" i det militära. Ett stort antal fyradagarsevenemang fanns vid denna tid, bland annat rodd, ridning samt cykling. Denna succé gjorde att fler idrottsorganisationer tillsammans skapade en paraplyorganisation för att anordna evenemang och denna organisation vad det som sedan blev KNBLO (Kungliga Nederländska Förbundet för Fysisk fostran) 1958.

Antalet deltagare i den första marschen var 306 militärer som åtföljdes av tio civilister och den sammanlagda sträckan var 135 km. Till en början gick starten från olika städer, Utrecht, Den Bosch, Nieuw-Millgen och Amersfoort, som än idag har sin egen fyradagarsmarsch. Sedan 1925 har marschen startat i Nijmegen, som är Nederländernas äldsta stad. Regeringen såg vikten i arrangemanget och samma år instiftades en utmärkelse av Drottning Wilhelmina till de soldater som visade upp marschfärdighet – att gå 135

kilometer (idag 160 kilometer) på fyra dagar och sedan komma i mål i sådant skick att man kan påbörja en ny uppgift. Dagens medalj har alltså en snart sekellång historia även om utmärkelsen bytt utseende genom åren.

Av kända anledningar genomfördes inte evenemanget 1914-1915 samt 1940-1945. År 1917 var alla militära deltagare tvingade att springa en kilometer efter målgång – de som inte gjorde det fick inte medaljen. År 1913 deltog den första kvinnan i marschen, som dock inte klarade sig till målet. Först 1919 klarade den första kvinnan hela distansen och 1925 gick en annan kvinna 4 x 55 kilometer. De första utländska deltagarna kom till evenemanget 1928, då drygt 50 soldater från Tyskland och 20 soldater från Norge deltog liksom 40 civila vandrare från Storbritannien. 1932 är första året då antalet civila deltagare i marschen översteg de militära. Två år senare beslutades att de militära deltagarna skulle bära 17 kilo packning under sin 4 x 40 kilometers marsch.

Sverige har haft en militär kontingent med i Nijmegenmarschen sedan 1967.

Under årens lopp har antalet deltagare ökat och 2005 tvingades man sätta ett tak på antalet anmälningar – och ändra marschssträckningar – eftersom vissa städer, inklusive Nijmegen, korkades igen av marschdeltagare och åskådare vilket gjorde det svårt för exempelvis räddningsfordon att ta sig fram. Genom åren har det varit tillfällen då marschen påverkats av extremväder

– det nederländska sommarvädret är ombytligt. Det har varit allt från kraftiga åskväder till tropisk hetta och det var just hettan som fick arrangemanget 2006, då marschen firade 90 år, att ställas in efter en dag. Nederländerna hade hela sommaren varit drabbat av torka och den första marschdagen avled två deltagare och ett hundratal deltagare och även publik sökte akutvård för värmeslag. Sjukvården var hårt ansträngd som det var och KNBLO tog beslutet att ställa in marschen. Ett minnesmärke togs fram till de deltagare som slutfört första – och enda – marschdagen, som i folkmun går under namnet ”endaagse”.

Nutid

Den person som hittills gått flest marscher är Annie Berkhout från Nederländerna som genomfört marschen 66 gånger. Av svenskarna torde Lars-Olov Tellenberg från Sundbyberg vara en av de ”värsta”, som i år genomförde marschen för 43:e gången. Avgående chefen för stab och tross i 413 Hemvärnsbevakningskompaniet, Sgt Anders Andersson, genomförde årets marsch för 36:e gången.

Publiken

Det spelar ingen roll vad klockan är – befolkningen i området går man ur huse för att titta på evenemanget och heja fram deltagarna. Varje dag är det en stad som är ”huvudstad” för etappen och dessa städer är Elst, Wijchen, Groesbeek och Cuijk. Där finns hederpodium med officerare, borgmästaren samt speciellt inbjudna gäster och i övrigt tusentals människor som ser på. Nederländerna kan verkligen konstna att roa sig om man säger så. I varje stad, by eller gård man passerar har invånarna bullat upp med musik, vatten, frukt, grönsaker och godis som man frikostigt bjuder på. Alla som äger ett instrument eller har en orkester spelar – allt från triangel till musik från högtalare som används på stora konserter på Ullevi. Barn i alla åldrar tigger om souvenirer och älskar att få dekal och pins. Att göra ”high five” med marschdeltagarna är mycket populärt och samtidigt en mikrobiologisk mardröm.

Att gå militärt

Fänrik Carl Ralph från Gullbergs insatskompani skrev i början på augusti en klockren berättelse om hur det kan vara att gå Nijmegenmarschen militärt för första gången. Allt ifrån att fötterna, om man har otur, ser ut som bubbelplast till hur det är att bo på Camp Heumensoord. Fk Ralph beskriver en hel del glädje, en del vedermödor och understryker också vikten av att man är väl tränad, både fysiskt och mentalt. Gullberg har för avsikt att åka tillbaka

till Nijmegen nästa år med en grupp. Artikeln finns publicerad på Elfsborgsgruppens hemsida och rekommenderas varmt (http://nyheter.hemvarnet.se/goteborg_norra/gullberg/?action=visanyhet&nyhetid=11062)

Att gå civilt

Skribenten och hennes rotekamrat valde för fyra år sedan att gå Nijmegenmarschen civilt och har gjort så sedan dess. Under årens lopp har många roliga händelser längs den militära sträckningen passerat men att gå den civila sträckningen har samtidigt öppnat ögonen för andra upplevelser i samband med marschen. Avståndet är detsamma men med lite andra bansträckningar. Att gå som militär gör att man sticker ut på grund av uniformen. Som civil är man lite mer anonym, vilket gör att alla tror att man är från Nederländerna. En av provinsflaggorna i Nederländerna påminner om den svenska så den är inte någon garanti heller. En fördel är att man lär sig Nederländska på vägen!

Mannen i Overasselt

Som civil marschdeltagare går man sista dagen bl.a. via städerna Overasselt och Linden. Kreativiteten i Overasselt vet inga gränser. På det lilla torget mitt i staden har man ställt upp ett par husvagnar som är ombyggda till toaletter. För femtio cent får man tillgång till vattenklosett, tvål och rinnande vatten, vilket inte alls är så dumt när litervis med vatten processas i den ömmande marschkroppen. När man ”checkar ut” får man ett kokt ägg i näven. Härom året, då skribenten använde facilitete-

terna, kom rotekamraten i samspråk med mannen utanför vagnen som tog betalt. Mannen, som var närmare 80 år men ändå pigg och vital, frågade rotekamraten om det var som han trodde – att vi var svenskar. Och han började berätta att han blivit så glad när han sett den svenska flaggan eftersom den ända sedan mitten av 1940-talet varit en mycket positiv symbol som gav honom en varm känsla i magen varenda gång han såg den. Mannen, som bott i Overasselt i hela sitt liv, berättade om umbärandena man upplevde under kriget och det absolut värsta var svälten efter krigsslutet. Efter freden hade man i stan tagit emot hjälpsändningar från bl.a. Sverige och dessa hjälpsändningar innehöll bröd och riktigt smör och än idag kunde han livligt redogöra för hur gott det smakade då för närmare 70 år sedan. Overasselt och Linden ligger på varsin sida om floden Maas och som alla nederländska floder är även den invaldad. I drygt åtta kilometer går man på en vall efter att ha passerat Overasselt, där det spelas musik och delas ut gladiolus och sedan ytterligare ett par kilometer innan man kommer in i Linden, där man årligen har en trädgårdskonstutställning. Att marschera på en vall är ett utmärkt tillfälle till mental träning och kontemplation. Vissa skulle kalla det urtråkigt men det är imponerande att se den kilometerlånga människooormen längs vallen när man står på bron över Maas.

Nästa års marsch i Nijmegen genomförs vecka 30.

MARGARETA ANDERSSON
(som gått 10 gånger samt ”endaagse”)

Några av de åtråvärda medaljerna

Gullbergare

på plutonchefskurs på HvSS

Under sommaren 2014 genomförde två av kompaniets plutonchefer en fem veckor lång plutonchefskurs vid Hemvärnets Stridsskola (HvSS) väster om Stockholm. Kursen var en hopslagning av flera kortare chefs- och instruktörskurser och det var första gången kursen arrangerades. Här berättar Robert och Mikael om sina upplevelser under sommaren och sin väg in i Hemväret.

Berätta om er väg till att bli plutonchefer i Gullbergs kompani!

– Jag gjorde lumpen 2008, som pansarskyttegruppchef på P4 i Skövde, säger Mikael. Efter muck dröjde det ungefär ett år innan jag började sakna ”grönkläderna” och kom då på tanken att söka till Hemväret. Jag visste att en lumparpolare redan hade sökt. Jag kontaktade de förband som fanns i Göteborg och fick ganska snabbt svar av Gullberg. Min tid i Gullberg och Hemväret började med att jag som gruppchef rekryterade och satte ihop min egen grupp med lumparkompisar från P4.

– För något år sedan uppstod en vakans som ställföreträdande plutonchef och jag anmälde mitt intresse, fortsätter Mikael. Mest på skoj till en början, men jag tackade ja när jag sen fick frågan om jag ville ha tjänsten. I våras fick jag av en slump syn på en annons för plutonchefskursen. Jag nappade genast då jag tänkte att det naturligtvis är bättre för både min egen del och min pluton om jag kompetensutvecklar mig och faktiskt får utbildning i den befattning jag har.

– Nu efter kursen känner jag mig mer trygg i min roll som plutonchef. Allt jag vill nu är att växa ännu mer tillsammans med plutonen och lära mig ännu mer. Civilt läser jag till yrkesvägledare vid Umeå universitet, avslutar Mikael och Robert fortsätter:

– Jag blev tillfrågad 2009 om jag ville gå med i Gullberg och Hemväret som ställföreträdande plutonchef tillsammans med en annan ny kollega, berättar Robert. Jag tackade ja men redan första dagen blev det klart att vi fick ta ett större ansvar och jag har

varit plutonchef sedan dess. Jag gjorde värnplikten på Livgardet utanför Stockholm 2003-2004, som gruppchef på ett stadsskyttekompani. Efter några år, 2008, gjorde jag utlandstjänst i Kosovo, också det som gruppchef.

I egenskap av plutonchef i Hemväret ser jag det som mitt ansvar att se till att det finns möjligheter till vidareutbildning för soldaterna i plutonen, säger Robert. Detta är något jag försöker eftersträva och jag har bland annat hållit i en rad mindre övningar inom ramen för Kompletterande Utbildning. Utöver det är jag ganska engagerad i utbildnings- och övningsfrågor på kompaniet.

Plutonchefskursen på HVSS dök upp som en möjlighet till kompetensutveckling och jag sökte och kom in fortsätter Robert. Civilt arbetar jag som ventilationstekniker men har under året också arbetat som instruktör på GMU-kompaniet (Grundläggande militär utbildning) här i Göteborg.

Berätta om kursen, hur bodde ni till exempel?

– Vi bodde i egna rum på Petrigården på HvSS, säger Mikael. Vi var ensamma på skolan så vi hade gott om plats. Väldigt bekvämt och bra faciliteter. Vi hade även tillgång till litteratur och datorer, för studier och planeringsupplägg för de olika delarna inom kursen. Maten i restaurangen var riktigt god. Väldigt bra om jag jämför med andra ställen inom Försvarsmakten.

Hur var kursen upplagd?

– Den var upplagd så att den stegades med tiden, berättar Robert. Det började från grunden med att vi gick igenom Försvarsmaktens och Hemvärnets struktur och slutade med att vi genomförde en rad utbildningskontroller, moment där vi turades om att agera plutonchefer. Hela tiden varvades teori och praktik. Inledningsvis repeterade vi det som ingår i Instruktörskurs 1, därefter fortsatte det med Plutonchefskurs 1, 2 och 3. Sista delkursen var Instruktörskurs 2.

– I början gick vi igenom pedagogik, fyller Mikael i. Vi fick lära oss hur man håller lektioner för att under senare delen av kursen vara mycket ute i fält. Men även där varvades som sagt teori och praktik. Det gällde hela tiden att kliva fram och ta initiativ.

Det var lärorikt att prova på så många olika delar av Hemvärens verksamhet. Vi övade allt från hundtjänst, eskorttjänst, till anfall och försvar av skyddsobjekt, säger Mikael.

Beskriv en vanlig dag!

07.00 Revelj, frukost.
08.00 Utbildning karta, kompass, mm.
10.30 Punktorientering, löpning.
12.00 Lunch.
13.00 Utbildning i Hemvärens olika vapensystem Kulspruta (KSP 58), Granatgevär, Granattillsats, osv i stationssystem där vi elever själva utbildade varandra.
17.00 Middag.
18.00 Fortsatt utbildning enligt ovan.
20.30 Tjänsten slut.

Veckorna då vi låg ute i fält såg självklart annorlunda ut.

Finns det någon speciell händelse under kursen som gav extra mycket?

Ja, svarar Robert. Vid ett tillfälle under ett av de tillämpade momenten så övade vi försvarsstrid, jag var KSP-laddare och Mikael var plutonchef. Grupperna fick order om att ta stridsställning i skogsbrynet med eld mot fältet, när alla grupper var på plats dröjde det, konstigt nog, inte länge förrän motståndaren uppenbarade sig på fältet. Plutonen kommenderades i anläggning och sedan brakade striden loss i ett massivt samtidigt eldöppnande.

– Striden pågick i cirka en och en halv timme och var väldigt varierande, menar Robert. Ena stunden stridsspanade en av grupperna ute på fältet för att i nästa stund, med understöd från resten av plutonen, rycka tillbaka till stridsställningen för att undvika beskjutning. Striden böljade fram och tillbaka och man fick verkligen en bra bild över hur en pluton bör agera och fungera under en längre tid. Det var riktigt lärorikt!

– Ja verkligen! fortsätter Mikael. Jag fick jag praktisera alla de kunskaper jag samlat på mig. Till exempel att få sambandet att fungera mellan fyra grupper. Att samordna spaning, understöd, framryckning, tagande av terräng och stridspatruller var lite av en konst och otroligt lärorikt. Jag hade två olika

radiosystem, en ställföreträdare och en ordonans att använda för att kommunicera, utöver att jag skrek. Ordor och rapporter flödade och jag kände mig lite som en telefonväxel där jag stod och spottade ut olika kommandon beroende på hur motståndaren agerade. Det enda som fattades var indirekt eld som ännu inte finns inom Hemvärnet.

Så vad är era samlade intryck från kursen?

– Upplägget med en längre kurs är bra, svarar Robert, där man kopplat samman flera korta kurser. Det ger nog mer till eleven, men personligen tycker jag att fem veckor är i längsta laget. Det man verkligen behöver förbättra är förkunskapskraven hos kursdeltagarna. Till exempel att man bör ha gått någon form av gruppcheftutbildning eller instruktörsutbildning innan man söker till plutonchefskursen. Men jag hoppas att man fortsätter med denna kurs även om det finns saker att förbättra.

– Jag är däremot väldigt positiv, säger Mikael och kursen överträffade verkligen mina förväntningar. Jag vill ge en stor eloge till HvSS och dess personal. Som jag nämnde tidigare känner jag mig mycket tryggare i min roll som plutonchef nu och jag längtar efter att få öva med min pluton. Kursen innehöll också en väldigt god balans mellan teori och praktik. Jag rekommenderar starkt alla att gå någon kurs på HvSS.

Slutligen, hur ser ni på kompetensnivån i Gullbergs kompani?

– Jag tycker att vi håller en bra och hög nivå när det gäller plutoncheferna, säger Robert. Dock vill jag återigen trycka på vinsterna med att öva och utbilda oss genom ”Kompletterande utbildningar”. Även att träffas civilt tror jag vi kan göra mer.

– Min bedömning, menar Mikael, är att Gullberg håller väldigt hög standard i jämförelse med många andra. Men vi kan såklart alltid bli bättre. Jag tycker att alla i Hemvärnet bör gå någon kurs på HvSS. Eftersom den avtalade övningstiden är relativt kort (åtta dagar för en soldat i kompaniet) så är det upp till den enskilde att avsätta tid för att kompetensutveckla sig själv för att bättre kunna bidra till sin grupp, pluton och kompani.

NILS LYCKANDER

Gullbergs insatskompani under övning i stadsmiljö. Foto Adam Lundquist.

MEDINFLYTANDENYTT

Desvärre har inget protokoll från Rikshemvärnsrådets senaste möte i oktober publicerats ännu. Elfsborgsgruppens representant i rådet hade inte möjlighet att delta i mötet, så därför finns inte mycket information kring vad som händer på riksnivå, annat än det som publicerats i senaste Tidningen Hemvärnet. Som omnämndes i senaste Älvsborgarna har det varit många turer kring veteranförsäkringarna och vår representant har fått som medskick till Rikshemvärnsrådet att påtala olämpligheten i att veteranerna inte längre är försäkrade.

I Hemvärnets Handbok (HVV2010) finns en passus om att just hemvärnsveteranerna till uniformen kan bära ett tygmärke som just visar att de är veteraner. Det enda problemet är att märket aldrig tagits fram och frågan lyftes redan till Rikshemvärnsrådet 2012 utan att något hänt. Därför arbetar nu FöMedC hemvärnsrådsförening med att ta fram ett förslag på hur ett sådant märke kan se ut. Mer infor-

mation kring detta kommer senare.

De kompanier som fick medel tilldelade till sig från Föreningen för Göteborgs Försvar påminns om att dessa medel ska redovisas senast vid årsskiftet.

Nästa år är tingsår och Rikshemvärnstinget kommer att genomföras hösten 2015. Tillströmningen av motioner till tinget 2013 var rekordstort och i hemvärnsleden finns det många synpunkter och önskemål kring organisation, ekonomi, utbildning, medinflytande, utmärkelser och materiel. Varför inte börja skriva på motionerna redan nu? Kontakta din lokala representant i medinflytandet som kan lotsa dig vidare vid eventuella funderingar och frågor kring detta. Alltså:

- **Glöm inte att redovisa medel från Föreningen för Göteborgs Försvar.**
- **Dags att fundera på motioner till tingsåret 2015.**

MA

Musik har alltid varit viktigt för militära styrkor, för att antingen mana till strid eller förstärka moralen hos förbanden. Försvarsmusiken manar inte direkt till strid längre, men den är i högsta grad en viktig faktor i de ceremonier som bidrar till sammanhållningen och gemenskapskänslan inom Försvaret. Och dessutom är det trivsamt att lyssna till de skickliga musikanterna! Här skriver Birgitta Yman, som är lärare vid Borås Kulturskola och notmarsk i HvMk Borås, uppvuxen i Borås på 1960-talet. Bilderna är hämtade ur I 15:s Militärmusikkårs arkiv.

Militärmusikkåren på I 15

I samband med förberedelserna inför Borås Kulturskolas nyss avklarade 70-årsjubileum läste jag Kulturskolans gamla personallistor. Och då blev det uppenbart igen, det jag många gånger tänkt på: Militärmusikkårens betydelse för det lokala civila musiklivet!

Det var visserligen Karl-Gustav Sundeck som startade musikskoleverksamhet i Borås, men den hade knappast kunnat bli vad den blev utan militärmusikerna. Inte heller Orkesterföreningen, numera Borås Symfoniorkester, hade funnits om inte militärmu-

sikerna hade bildat stommen.

Redan på 1910-talet startades en Gossmusikkår under beskydd av musikåren på I 15. Den blev senare Borås Skolors Musikkår och inkommerades i musikskoleverksamheten på -60-talet, då med musikfanjunkare Lennart Fischer som ledare. Orkester lever fortfarande vidare, nu som Borås Kulturskolas Ungdomsorkester. En pigg 100-åring. 30 år äldre än sin närmaste omgivning!

Militärmusikerna blev också goda ledare för textilföretagens och kyrkornas musikkårer och musiksällskap, så när jag letar gamla stämplor på noterna i notbiblioteket finner jag kopplingar mellan militärmusikkåren och musikkårer på Wärfveribolaget, Eriksson och Larsson, Rydboholms AB, Algots, ABF Dalsjöfors, Immanuelskyrkan m.fl.

Nils Wieslander var dirigent för militärmusikkåren 1927-45 och under hans tid fanns det sannolikt sju civila musikkårer/blåsensembler samtidigt i Borås. Alla periodvis med kopplingar

till den militära musikkåren på I 15 i form av kompetenta dirigenter, instruktörer och välvillig notutlåning. Även Ulricehamns blåsorkester och Kinna musikkår lånade periodvis ledarskap från I 15.

I detta redan blåsorkesterrika Borås startades Hemvärnets Musikkår (HvMk) Borås 1943. Återigen delade militärmusiker med sig till det lokala musiklivet. Gustaf Sundell, dirigent för I 15:s musikkår 1945-55, skänkte sin musikaliska produktion till HvMk Borås. Där bland I 15:s defileringsmarsch; Mot ljusare tider.

Militärmusikerna spelade ju i tjänsten, men även civilt i form av t.ex. symfoniorkester, underhållningskapell, civila storband och dansorkestrar. Många spelade i olika sammanhang då på sina bi-instrument. Blåsmusikerna i militärkår hade skyldighet att traktera även ett stråkinstrument och/eller piano och/eller signalspel. Det räckte således inte att vara bra på sitt huvudinstrument. Dessutom var många av dem uppskattade instrumentallärare på Musikskolan och när Jan-Anders Eriksson, även han tidigare militärmusiker, 1964 blev musikledare vid dåvarande Borås Musikskola ökade antalet militärmusiker i lärarkåren ytterligare. Borås var då en i övrigt ganska "grå" stad, där militärmusikernas närvaro och färdigheter innebar att det ändå fanns ett rikt musikliv.

Den självskrivna mittpunkten i detta musikliv var 1955-85 musikdirektör Sture Holmgren som var med genom hela omorganisationen från militärmusik till länsmusik. Han var chefsdirigent för musikkåren på I 15 och Orkesterföreningen och en välkänd musikprofil i Borås.

Jag hörde aldrig Sture spela valthorn. Men jag hörde honom ofta spela violin och hade glädjen att ha honom som fagottlärare. Och ingen som hörde hans fiolspel kunde ana att det var bi-instrumentet han spelade på.

Borås Gossmusikkår 1917 med militärmusikkårens stavförelse Karl Halldén

Nils Wieslander leder tre civila kårer på torget, 1940-tal

BIRGITTA YMAN

EMERENTIA -15 planeras

Föga anade väl Emerentia Krakow för över 400 år sedan att hennes namn skulle präglade den gedigna myndighetssamverkan som idag utvecklas i Göteborgsregionen.

Göteborg fanns inte ens 1612, då Emerentia i sin skadade makes ställe ledde försvaret av Gullbergs fäste – nuvarande skansen Lejonet – mot danskarnas anfall. Fästet var ett svårt hinder för de plundringståg som danskarna då genomförde från sydväst i akt och mening att tvinga svenskarna till underkastelse. Som vi skrivit på sid 17 sker nuförtiden i Göteborgsregionen en unik samverkan mellan myndigheternas krisfunktioner för att säkerställa optimal verkan vid sådana kriser som vi måste planera för i en allt oroligare omvärld.

IPC Emerentia -15

Elfsborgsgruppen stod den 2 december för en IPC, Initial Planning Conference, i Bohussalen inför 2015 års Emerentia-övning. Garnisonschefen Peter Adolfsson öppnade konferensen och poängterade vikten av detta projekt för de ca 40 deltagarna. L-G Olsson delade efter en presentation av dagordningen sedan upp deltagarna i fyra arbetsgrupper att planera mer i detalj. Träffen skall följas av MPC och FPC (fint med engelska!) där M står för Main och F för Final.

I och med detta möte påbörjas arbetet att omsätta vision och mål till konkret handling. Kärnan i Emerentia -15 är vecka 17 då berörda hemvärnsförband övas. Kopplat till denna vecka genomförs en rad andra aktiviteter vilka sammantaget syftar till att stärka vår samlade förmåga att gemensamt möta kriser. En delövning som är särskilt viktig är den "Table Top" – rundabordskonferens – för regionens ledande chefer med aktuellt krishanteringsansvar som skall genomföras. Under denna aktivitet spelas ett antal scenarier upp utifrån den för Emerentia -15

Peter Adolfsson pekade på vikten av denna samverkansövning

Gerhard Ittner pekar på ämnen för "Table Top"-gruppen

gällande händelseutvecklingen. Deltagande chefer ges fortlöpande möjlighet att redogöra för hur deras organisation skulle agera samt vilka samordningsbehov som föreligger. Gemensamt diskuteras därefter hur dessa behov skulle kunna lösas under pågående kris men ännu hellre hur de kan lösas ut innan krisen är verklighet.

Den grupp som under IPC:n arbetade med aktuell "Table Top", bestod av ansvariga handläggare från berörda myndigheter. Under diskussionerna berördes vilka chefer som skulle inbjudas och vilka problematiska scenarier som skulle presenteras för diskussion. Leif Isberg som svarar för Regional samverkan och ledning inom Länsstyrelsen förde fram två viktiga punkter: dels "Hur hittar vi varandra (på regional nivå)" och dels att en lokal angelägenhet i transportnavet Göteborg snabbt kan bli ett såväl regionalt som nationellt problem.

Störningar i Göteborgs hamn eller på Landvetter kan snabbt utvecklas till regionala kriser. På Landvetter landar/lyfter ett flyg varannan minut under högtrafik och i Göteborgs hamn hantearas två containrar per minut. Man inser att hot och hinder mot verksamheterna snabbt leder till att många samhällsviktiga produktionscentra i regionen störs – och snart nog resten av landet och grannländerna. Ett modernt samhälle kräver fullgod säkerhet och kontinuitet för de livsviktiga transportflödena.

Olika språkbruk

En utomstående åhörare kan lätt fascineras av de skilda språkkulturer som råder i dessa sammanhang. Medan militärer uttrycker sig synnerligen exakt och koncist med analys, syfte, slutsats

och besked, så är andra konferensdeltagare från administrerande myndigheter mindre exakta och tydliga i ordvalet. Det ligger kanhända i sakens natur att handläggare i stora offentliga miljöer måste uttrycka sig mer mångtydigt och diplomatiskt för att kunna åstadkomma rörelse inom sina tunga byråkratiska organisationer. I stora förvaltningar är en viss tröghet både ett hinder och ett skydd mot snabba växlingar i synsätt. Om det är bra eller dåligt får historien utvisa, men omvärlden har tyvärr flera gånger visat sig kunna växla från reträtt till attack på ett illavarslande sätt. Förhoppningsvis kan vi ligga steget före och arrangera våra system på ett sätt som får ondsinta individer att välja andra mål för sin terrorverksamhet. Hursomhelst kan det inte gärna vara annat än positivt att olika "dialekter" får tillfälle att komma i kontakt med varandra för att öva, än att de står oförberedda mitt i smeten när det bränner till. Oavsett om det kallas för "Table Top" eller samordningsmöte!

PETER ANDERSSON

AFTER EMERENTIA:

7 och 8 maj

Knappt två veckor efter det att övning Emerentia -15 avslutats är Öppen mäss inplanerad till torsdagen den 7 maj och fredagen den 8 maj.

Förhoppningen är att grupp- och plutonchefer tar initiativ till att samla sin personal för att under trevliga och avslappande former diskutera övningen och enhetens framtid.

DEBATT – DEMOKRATINS KÄRNA

Redan de gamla grekerna hade det. Och romarna i sin senat! Nu öppnar vi på Älvsborgarna upp för detta grundläggande system för mänsklig utveckling. Nya tänkesätt och framsteg sker knappast där alla är helt överens, utan där åsikter får komma samman och brytas mot varandra.

I en beklagligtvis uppkommen ny situation har medlemskap i NATO kommit upp på agendan. NATO har sitt ursprung i Atlantpakten 1949, som bildades för att möta upp hotet från Stalins Sovjetunion. Utan liknelser i övrigt kan konstateras att mycket fortfarande verkar vara detsamma med Putins Ryssland.

Här nedan utvecklar två av våra mest erfarna militärer sin personliga syn på hur vi bör förhålla oss till det nya hotet.

”Inga hot inom överskådlig tid!”

Rubriken är det mantra som våra ledande politiker använt då de minskat resurserna till det svenska försvaret. Att begreppet ”överskådlig tid” kan vara väldigt kort ser vi idag! Resurserna har minskat till den grad att Sveriges ÖB 2014 pekat på att de räcker till ”en veckas försvar”.

Det svenska försvaret av idag är klart otillräckligt. Risk för krig i vårt närområde? En otänkbar föreställning i början av 2014. Idag - november 2014 - vet vi att allt kan inträffa. Det är från Sydsverige närmare till Kiev än till Kiruna! Vidare kan noteras att Ryssland har stora intressen i Östersjön. En stor del av rysk BNP passerar där – antingen på köl eller på havsbotten. Omfattande kränkningar till lands och till sjöss visar att Ryssland anser att det är så. Under 2014 har vidare omfat-

tande övningar – bl a landstigningsövningar – ägt rum nära Kaliningrad.

Hot mot de baltiska länderna? Hot mot Polen? Hot mot Gotland? På alla dessa platser finns ju f d ryska medborgare eller avlönade ryssar, som enligt ledningen i Ryssland kan behöva beskyddas!

Sverige har ett viktigt strategiskt läge – viktigt för både Väst och Öst. Gotland är i detta sammanhang en viktig del av Sverige – viktig både för Väst och för Öst! För NATO är det avgörande att från Gotland kunna understödja en förstärkningsoperation mot Baltikum. Vår försvarsminister har utlovat – i skuggan av vad som skett i Ryssland och på Krim och som nu sker nära Ukrainas sydöstra gränser – ökade resurser till försvaret. Kvar står dock att den reform som man från förra regeringen applåderat inte visat

sig hålla. Beslutet att låta värnplikten vara vilande togs med få rösters övervikt. Nu måste statsmakterna tänka om – en svår väg att vända in på. Men det torde vara nödvändigt val om vi skall få ett försvar värt namnet. En sakta framskridande återgång till någon form av pliktförsvaret skulle enligt min mening innebära flera fördelar. Följ därför Finlands exempel! Där anser man dessutom att deras värnpliktsförsvaret är mera kostnadseffektivt än vårt val av försvar!

Omfattande diskussioner har skett och sker vad gäller Sveriges medlemskap till NATO. Sverige ingår idag i NATO:s Partnerskap för fred och detta torde vara tillräckligt. Inom ramen för ett sådant kan logistik och ledningsförhållanden mm vid eventuell nödvändig samverkan klaras ut.

Ryssland har ett stort intresse att

NATO är en omfattande allians

FAKTA

FÖR DIG SOM VILL VETA MER:

Forskaren och generalmajoren Karlis Neretnieks har skrivit en upplysande bok: "Nato - för och emot". Den innehåller såväl grundläggande fakta om Nato och Sveriges nuvarande samarbete med försvarsalliansen som ett antal analyser om vad ett svenskt medlemskap skulle kunna innebära. Boken kan beställas på Krigsvetenskapsakademien under "Böcker" i högerspalten på deras webbplats.

Försvarsdepartementet har gett ut en upplysande rapport "Försvarspolitiskt samarbete...". Googla på "Fö 2013:B" och läs gärna sammanfattningen som börjar på sidan 71.

hålla NATO ifrån sig. Detta framgår klart av den gällande ryska säkerhetsdoktrinen. Ett svenskt medlemskap i NATO torde öka spänningarna i vårt område. Mot främst denna synpunkt borde partnerskapet räcka. Dock bör Sveriges försvar avsevärt förstärkas, minst till den nivå som krävs för ett NATO-medlemskap. En återtagning till minst 80-talets nivå bör eftersträvas.

Dessutom – ett ökat samarbete med Finland bör övervägas – allians med NATO kan lämpligen utredas (för- och nackdelar), men synes ej böra övervägas! Sverige bibehåller därmed sin handlingsfrihet.

SVEN WERGÅRD

Överste och f d brigadchef

Nationell egoism eller internationell solidaritet?

Mer eller mindre klart synes de flesta ha börjat inse att vår store granne i öster inte avser att följa de regler som efter murens fall antogs ligga till grund för den europeiska säkerhetsordningen.

Personligen vill jag gå så långt att jag jämför Putin och dagens ryska maktelit med en serievåldtäktsman! Förutsatt att denna liknelse äger giltighet är det för mig självklart att Europas fria och ansvarstagande medborgare måste visa gemensam front. Krystade förklaringar som att vi inte skall reta Putin i onödan och att det finns förmildrande omständigheter, kommer bara att öka despotens vilja att fortsätta på den inslagna vägen och stärka hans legitimitet hos det ryska folket.

Vad har vi att vara rädda för? EU har 500 miljoner invånare och är via NATO i förbund med Nordamerikas 350 miljoner. Genom att vara fasta på ett tydligt och korrekt sätt undviker vi att Putin och det ryska folket missförstår oss. Detta är extra viktigt eftersom såväl folket där som statsledningen är "annorlunda". För att förstå innebörden i detta påstående krävs kunskap om Ryssland och dess historia. Lite förenklat kan konstateras att Putin och hans maktelit inte deltagit i de freds- och konfliktlösningskurser som våra politiker baserar sitt handlande på.

Vad det ryska folket anbelangar så har dessa i stort sett aldrig erbjudits den frihet som är en förutsättning för individuellt ansvarstagande. Under såtamentalitet är för mig en mer korrekt beskrivning på det ryska folkets

relation till den för stunden härskande makteliten.

Liksom ryska folket så dras även vi svenskar med våra brister. I vårt fall handlar det enligt mitt förmenande om att vi och våra valda politiker på ett försåtligt sätt lurat oss själva till att tro att valet av egoism före solidaritet inte bara är rätt utan också internationellt respekterat. Så är det inte; neutralitet innebär för världen i övrigt att inte ta ställning eller att vara likgiltig. Inom ramen för detta hyckleri försåg vi den nazistiska rustningsindustrin med järnmalm och tog inte tydlig ställning för västvärldens demokrati gentemot den sovjetkommunistiska diktaturen. För mig var neutralitetspolitiken ett både moraliskt och realpolitiskt riktigt val från det att den infördes under 1800-talets början intill första världskrigets slut. Under denna period var den s.k. "kålsuparteorin" giltig, d.v.s. alla stora europeiska stater agerade primärt utifrån egosistiska intressen.

Efter första världskriget har det i ökande utsträckning handlat om att ta ställning mellan RÄTT och FEL. I dag handlar valet ytterst om vi tillsammans med övriga demokratiska stater skall stödja våra frihetssträvande bröder och systrar i Östeuropa gentemot vad jag liknat vid en våldtäktsman. Alternativet att vara neutral finns inte eftersom tillgången till svenskt territorium är en förutsättning för att kunna sätta kraft bakom orden om så krävs. Valet står mellan nationell egoism och internationell solidaritet. Vad väljer du?

ERIK POUSAR

NATO-övning i Göteborg 2007, örlogsmän i Frihamnen

17. BEVAKNINGSBÅTSKOMPANIET

Här ges en inblick i vad Bevakningsbåtskomp har gjort under det gångna året. Det har varit ett händelserikt år där vi har deltagit i såväl nationella övningar som insatser.

Vi lägger strax 2014 bakom oss och blickar fram mot 2015 och hoppas att detta år skall bli lika intressant och händelserikt. Förutom flera övningar kommer förbandet även att bidra med personal och materiel i den förestående insatsen ME04.

I det här numret av Älvsborgarna kommer du att kunna läsa om tre övningar som kompaniet har genomfört. Avslutningsvis vill jag passa på att önska alla en riktigt god jul och ett gott nytt år.

Sjömålsstrid i Stockholms skärgård

Två skarpa sjöminor sprängdes i början av november i Stockholms södra skärgård. Sprängningen genomfördes som en del av en längre utbildning som har bedrivits på sensorplutonen.

Sensorplutonen är en kvalificerad snabbriktig enhet med huvuduppgiften att bedriva sjömålsstrid på och under ytan. Plutonen har dessutom förmågan att med olika sensorer, bedriva fast och rörlig spaning på och under ytan i kustnära områden.

För att lösa uppgifterna, används passiva sonarsystem, kontrollerbara minor, sjunkbomber och tunga understödsvapen. Sensorplutonen har en viktig funktion med sin unika förmåga att bedriva just underrättelseinhämtning i den specifika dimensionen – en förmåga som var mycket viktig under den nyligen avslutade marina underrättelseoperationen. Det ska dock betonas att den här minsprängningen inte på något sätt hade att göra med den i presen uppmärksammade underrättelseoperationen, utan detta var en sedan länge inplanerad övning.

– Att tjänstgöra på sensorplutonen ställer stora krav på individerna, säger plutonchefen, Christoffer Blom. Huvuddelen av personalen ska kunna lösa flera olika uppgifter. Som till exempel

sonaroperatör ska du inte enbart vara duktig på att hantera sonarsystemet, operatören ska dessutom kunna framföra grupp båten, vara en duktig signalist, sjukvårdare eller skarpskytt. För att kunna lösa denna variation av uppgifter, kräver det en omfattande utbildning. Men ytterst ska plutonen vara duktiga på just sjömålsstrid, att kunna genomföra minsprängningar är därför extremt viktigt ur flera aspekter. Personalen måste både få förtroende för minvapnet, men också förstå verkan av den, menar Christoffer.

För att testa sensorernas olika funktioner och personalens kunskaper, genomfördes sprängningen på två olika sätt. Vid det första tillfället utlöstes detonationen manuellt, det vill säga, personalen tryckte på knappen för att kontrollerat spränga minan. Vid det andra tillfället genomfördes en automatisk sprängning där systemet reagerade på ett fartygs närmande. I det här fallet var det en av förbandets lätta trossbåtar som närmade sig minan som reagerade på det förinställda värdet. Det var dock aldrig någon fara

Sprängning av sjömina K14

för trossbåten, utan den var på säkert avstånd från detonationen.

– Jag är nöjd med dagens övning, sa Christoffer. Både systemets olika sensorer och personalen gjorde det de har utbildats för och tränat på, mer kan man inte begära. För att få förtroende för systemet är det viktigt att vi kan öva skarpt som vi har gjort i dag, sa en belåten Christoffer.

KRISTINA SWAAN

LÄS MER:

www.skargarden.se/stjarnsmall-som-skyddar-sverige/
www.youtube.com/watch?v=6pwGKFP5ab8

Övning på västkusten

Ibörjan av oktober genomförde enheter ur Bevakningsbåtskompaniet en övning på Västkusten i området mellan Göteborg och Stenungsund. Övningen genomfördes inom ramen för en kustförsvarsoperation och omfattade strid på och under vattenytan, markstrid, luftförsvar samt ett C-stridsmoment, vilket avslutades med att kompaniet genomförde fullständig sanering.

Det var en mycket nyttig övning för hela kompaniet och en bra repetition

av strid i olika dimensioner i ett krigsscenario. I övningen har förutom de till vardags anställda även tidvis anställda soldater och sjömän ur kompaniet deltagit. Även båtförare ur Hemvärnet stöttade och bidrog till en bra övning. Det känns förtroendeingivande att personal som inte till vardags arbetar och tränar ihop ändå kan fungera och lösa uppgifter med kort varsel tillsammans utan friktioner.

TEXT OCH BILD: MIKAEL EKELUND

Full fart på hala klippor

Övning med sjunkbombsfällning

”Färdig, färdig, färdig, färdig... Fäll!”

”Från FällB, sex sjunkbomber i vatt-
net, sex detonationer!”

Under vecka 437-438 genomfördes sjunkbombsutbildning vid 17. Bevakningsbåtkompaniet. Elev-erna kom från egna förbandet och 4. Sjöstridsflottiljen. Utbildningen genomfördes på tre täter.

- Brukarutbildning som syftar till att kunna ingå i en fällargrupp ombord på Marinens fartyg.
- Fällbefälutbildning som syftar till att kunna leda fällarbetet på däck
- Övningsledare i sjunkbombsfällning

Innehållet i de olika utbildningarna varierar med allt ifrån konstruktion, handhavande, däckarbete, riskområdesberäkningar, ansvarsförhållanden etc.

Sjunkbomben är ett undervattensvapen som förekommer på i princip alla Marinens ytstridsfartyg. Generellt är sjunkbomben inget sänkande precisionsvapen, men beroende på målets storlek ger den olika typer av skador. Huvudsyftet med att använda sjunkbomber är att göra sådan skada att målet tvingas upp till ytan.

Innan man insätter sjunkbomber genomförs, beroende på situationen,

en varning mot undervattensmålet. Varningen består av ett antal mindre undervattensladdningar som betyder att undervattensfarkosten skall komma till ytan och identifiera sig.

Utbildningsdagarna varvades med teori och praktik. För brukarna består det praktiska av att klargöra sjunkbomber på däck, genomföra kontroller före fällning etc. Övningsledarutbildningen består mestadels i att planera, genomföra och utvärdera en övning i sjunkbombsfällning.

Utbildningen avslutades med att genomföra fällning från Bevakningsbåt typ 80 samt fällning från Stridsbåt 90.

JOHAN DAHLGREN

Bordningsstyrkan i träning på Kreta

Under vecka 440 har Bordningsstyrkan varit i Souda Bay på Kreta, och genomfört huvudtjänstutbildning och träning vid NATO Maritime Interdiction Operational Training Centre, NMIOTC.

NMIOTC är ett multinationellt bemannat träningscentrum som leds av en kommandant från grekiska flottan. Här erbjuds teoretisk och praktisk utbildning och träning för bordnings-

styrkor samt ledningsgrupper inom NATO och deras partners, med fokus på Maritime Interdiction Operations, MIO samt Counter-piracy Operations. Utbildningen vid NMIOTC är upplagt som kurser med olika moduler, vilket gör att besökande förband kan söka en befintlig kurs, men även har möjligheten att skraddarsy vilken utbildning man vill få, genom att begära olika moduler. Detta var tredje året i rad som Bordningsstyrkan genomförde utbildning vid NMIOTC.

Utbildningen vid NMIOTC medger att Bordningsstyrkan får ta del av erfarenheter och funktionsutveckling som genomförs vid enhetens internationella motsvarigheter. Detta är särskilt viktigt, eftersom enheten saknar nationella samarbetsförband inom förmågan bordning, då inga andra marina enheter löser denna uppgift. Denna möjlighet har gjort att enheten har kunnat konstatera att både de taktiska procedurer och den speciellt anskaffade materielen för bordning ligger helt i linje med vad som krävs för den typen av uppgift.

Centrumets utbildningsanläggning, med fokus på träningsfartyget ”MV ARIS”, är väl anpassat för utbildning av bordningsstyrkor, och erbjuder stora möjligheter till träning i olika scenarion och miljöer. För första gången hade man denna gång även hyrt in en civil bogserbåt som bordades under veckans slutövning. Detta innebär att man nu även kunde erbjuda bordningsövningar

med fartyg under gång, något som sannolikt kommer att uppskattas av flera efterkommande bordningsstyrkor. Centrumets instruktörer håller mycket hög klass och består oftast av operatörer från grekiska specialförband eller taktiska polisiära enheter. Utbildningen bedrivs enligt NATO:s orderverk och procedurer, vilket innebär att enheten också kan kvalitetssäkra sin interoperabilitet mot NATO:s marina enheter och fartygsförband.

Då NMIOTC vid samma tidpunkt besöktes av den italienska överbefälhavaren genomförde Bordningsstyrkan även en föreläsning av sin förmåga vid en bordningsövning. Vid tidigare utbildningar här, har Bordningsstyrkan även genomfört liknande föreläsningar för den grekiske överbefälhavaren samt för Amiral James Stavridis, SACEUR, NATO:s högste militära befattningshavare i Europa.

TEXT O BILD: MAGNUS AUGUSTINSSON

Övning i embarkering med vajerstege

Träningsfartyget ”MV Aris” på Kreta

Säkerhetskompani Sjö tar upp spåret

Ett fientligt specialförband misstänks ha nästlat sin in vid norra delen av Västkusten. Ökad risk för sabotage och underrättelseinfiltration mot några av Försvarsmaktens viktigare anläggningar råder. Order produceras och säkerhets soldater gör sig redo för strid. Under några intensiva dagar i början på september bedrev Säkerhetskompani Sjö övning av säkerhetsoperationer under rådande krig.

Säkerhetskompani Sjö, som är en del av Försvarsmaktens Säkerhetsbataljon, är ett av förband med huvuduppgift att upptäcka och avvärja säkerhetshotande verksamhet riktad mot Försvarsmaktens angelägenheter. Förbandet förväntas kunna agera mot hot som kan förekomma i hela konfliktskalan, från fred till krig, något som ställer krav på dess förmåga att anpassa sig till olika förutsättningar. Kompaniet är specialiserat på att kunna uppträda i kust- och skärgårdsområden, både på land och till sjöss.

På senare tid har kompaniet utökats med ny personal och ny utrustning. Under en fyradygns momentövning gavs nu tillfälle att öva med denna fullt ut för att prova förbandets status.

Övningsscenarioet utgick ifrån att en mindre enhet ur ett fientligt specialförband infiltrerat Västkusten för att bedriva underrättelseinfiltration och sabotage riktad mot vitala delar av Försvarsmaktens infrastruktur. En spaningsgrupp blev därför tidigt utgrupperad i området där motståndaren misstänktes kunna uppträda. Observationer av avvikande aktiviteter började snart rapporteras och ett detaljerat rekognoseringsunderlag över en byggnad som motståndaren misstänktes använda utarbetades och redovisades för kompanichefen. Den pågående verksamheten bedömdes som så allvarlig att en order om omedelbart tillslag förbereddes.

Det spaningsunderlag som förbandet hade inhämtat överlämnades till säkerhetsplutonen som fick i uppgift att genomföra inbrytning och genomföra av byggnaden för att gripa eventuella motståndare. Under morgontimmarna genomfördes en snabb och precis insats. Snart kunde dock konstateras att byggnaden var tom på både människor och synbar utrustning, men för att vara på den säkra sidan sattes nu kompaniets vapen- och ammunitionssökgrupp in och under de följande tolv timmarna finkammades byggnaden från golv till tak.

Kort efter inbrytningen indikerade en av plutonens tjänstehundar ett utgående spår från byggnaden. Någon

eller några hade med andra ord nyligen befunnit sig på platsen. Härmed gick övningen in i en ny fas, där säkerhetsplutonen bedrev spårning med hund, ett moment som kallas jakt och spaningsgruppen rent övningstekniskt bytte sida till att nu vara de som jagades.

En intensiv jakt sattes igång och efter mörkrets inbrott hade den tungt lastade motståndargruppen hunnits ifatt. Stridskontakt utbröt vilket ledde till skadeutfall på den förföljande styrkan som tillfälligt tvingades avbryta jakten. Timmarna senare var man, tack vare sin hund, motståndaren på spåret igen och efter ett dygns förföljning med ytterligare skottväxlingar lade fienden ner sina vapen och kunde gripas efter att ha tagit sig cirka 20 kilometer på flyende fot igenom bitvis mycket svårt kuperad terräng.

Kompaniets soldater pressades periodvis hårt under övningen. För att lösa den här typen av uppgifter krävs god fysisk och psykisk status, stor flexibilitet och stort ansvarstagande. Soldaterna måste också kunna arbeta under långa perioder med begränsade underhållsmöjligheter. Det var något som prövades under övningen och som gjorde både soldater och kompaniet rikare på nya erfarenheter på olika nivåer.

DANIEL SVENSSON,
FOTO: MIKAEL JAKOBSSON

Plutonchefen vid en kort ordgivning under pågående insats.

Stridsvärdeshöjande åtgärder efter genomförd jakt – säkerhets soldater gör sig redo för lösandet av nya uppgifter

Församlingen i by 5

Från länsman till samverkan – krisberedning på Käsö

Medan prosten fordom hade hand om det andliga var det socknens länsman som såg till kungens myndighetsutövning. Länsman var polis, skattefogde, övervakade fattigvården och såg till att rotarna höll sina soldater. Han hade järnkoll på socknen!

Med tiden och med ökad civilisation uppsattes nya myndigheter som ersatte länsmannen. Vi fick skatteverk med kronofogde, Riksförsäkringsanstalt (Försäkringskassan), Krigsmakt med värnplikt, Vägverk, Tullverk, Civilförsvaret, mm. Varje myndighet såg till sitt revir och blev alltmer specialiserade. Med facit från den stora skogsbranden i Västmanland i somras, kan man konstatera att specialiseringen verkar ha gått för långt. Länsstyrelsen fick vädja till allmänheten om utrustning som stövlar, sockor samt förplägnad till dem som bekämpade branden, trots att ett stort militärt beredskapslager och ett av ICA:s stora centrallager låg i omedelbar närhet!

På 1950-talet rustade man sig för atombombskrig, stora fort, skyddsrum och atombombssäkra ledningscentraler etablerades. Städer skulle utrymmas i händelse av krig och allt normalt civilt liv skulle ometableras. Efter kalla krigets slut var den epoken över och 2002 ersattes Civilförsvaret först med Krisberedskapsmyndigheten och senare med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Många omställningar och sammanläggningar på ganska kort tid ledde till att samordningen mellan de olika myndigheterna blev eftersatt.

I Göteborg satte sig därför några personer i början av 2000-talet och började diskutera hur man skulle kunna åstadkomma bättre samverkan vid förhöjd hotbild vid den nya tidens möjliga störningar. Samhället måste nuförtiden fungera även under viss stress! På mötet identifierades känsliga verk-

samhetsområden och möjligheten att använda Hemvärnet bättre kom på tal. I början var motståndet stort och man pekade ofta på Ådalen -31. Hemvärnet skulle inte få användas förrän det var verkligt läge. Snart insåg gruppen som träffades att det inte skulle fungera i verkligheten om man inte hade kunnat öva samverkan inför en krissituation.

2005 inbjöds till Käsö ett antal olika befattningshavare från regionen för ett första krisberedningsseminarium med syfte att lyfta viktiga frågor. Resultatet blev den första "skarpa" samverkansövningen, som fick namnet Emerentia efter det uthålliga försvaret av Gullbergs fäste 1612. Befälhavaren hade skadats och hans hustru Emerentia ledde framgångsrikt försvaret mot de anfallande danskarna.

I augusti kunde man med 150 deltagare fira 10-årsjubileum av dessa krisberedningsseminarier och planera inför Emerentia -15. Det hade kommit folk från de flesta myndigheter och organisationer som har med skydd av samhället i kris att göra. Inte mindre än 83 myndigheter, kommuner, förvaltningar och företag var representerade. Tretton lärarika föreläsningar om krishantering ägde rum i de båda seminarieomgångarna. Nytt för i år var ett avskilt chefsseminarium som ägde rum på Vinga, där de högst ansvariga kunde diskutera ihop sig om riktlinjerna för Emerentia -15. Mer om detta på annan plats i tidningen.

Det handlade inte bara om skydd mot kris och väpnat motstånd. Tre kommuner hade planerat och genomfört ett krisscenario med motspel och innefattade deltagare från de flesta kommuner i Göteborgsregionen, blåljusmyndigheter, Trafikverket, Sahlgrenska, Prehospitalet och Katastrofmedicinskt Centrum, Länsstyrelsen och frivilligorganisationer. Scenariot byggde på att en allvarlig olycka inträffar under Gothia Cup med omedelbara konsekvenser och följdfeffer. Ett stort antal samhällsviktiga instanser berördes och ställde stora

krav på samverkan, samordning, beslut och krisinformation.

Seminarieret på Käsö informerade också om polisens arbete, otillåten påverkan och huliganvåld. Men mitt i våldet steg Robin Andersson från Kungälv fram och berättade om en metod för att öka toleransen bland ungdomar. Toleransprojektet är en preventiv modell för att bemöta intolerans och rekrytering av unga till våldsbejakande högerextremism, chauvinistiska rörelser och nazistiska organisationer. Projektet bedrivs i skolan bland årskurs 8-9 och 20 kommuner kommer nästa läsår att involvera 500 elever i verksamheten. Man använder mixade undervisningsgrupper av elever från olika etniska, sociokulturella och ekonomiska bakgrunder. Att lära tolerans och ta in nya värderingar tar lång tid, men en hög grad av vuxna – föräldrar och professionella är med och påverkar. Läsåret avslutas med en resa till förintelseläger i Polen.

En viktig aspekt av seminarierna på Käsö är att lära känna de olika personerna som man har att arbeta med vid en förhöjd hotbild – att skapa nätverk. Om man känner varandra går det snabbare och smidigare att komma in i krishantering. En rejäl middag bestående av härliga skaldjur från Väst-kusten avslutar dagen. Under allsång och skålar blir allting mycket enklare innan man drar sig tillbaka för natten i de utmärkta förläggningarna på Käsö.

Tio år av målinriktad samverkan i krisarbete har medfört att Göteborgsregionen väckt uppmärksamhet i hela Sverige. Positiva kommentarer fälls av ledande politiker: "stiltbildande...", "efterföljansvärt..." mm. Hemvärnet har fått ökad status och får känna sig behöva – om det uppstår en kris kommer säkert Göteborg med omnejd att klara alla påfrestningar på ett gott sätt. Precis som länsmannen i socknen kunde göra förr i tiden!

PETER ANDERSSON

Nordic Battlegroup redo för insats

Från den 3-12 november genomförde stridsgruppen Nordic Battlegroup, NBG, en slutövning där alla sju nationer deltog. Övningen benämndes Joint Action och den genomfördes i områdena Uppsala, Kvarn, Eksjö, Skillingaryd och Hagshult.

EU har som mål att stärka freden genom gemensamma aktioner. För att snabbt kunna rycka ut till olika konfliktområden har EU stridsgrupper, så kallade battlegroups. Under första halvåret 2015 leder Sverige för tredje gången en stridsgrupp och bildar Nordic Battlegroup 15 tillsammans med Estland, Finland, Irland, Lettland, Litauen och Norge.

Joint Action är den sista övningen som stridsgruppen genomför och är samtidigt också den första övningen där alla nationers förband deltar vid ett och samma tillfälle inom ett gemensamt område.

Under övningen har enheter från alla sju deltagande nationer övat på att genomföra gemensamma militära operationer. Övningen har byggts på ett scenario där det råder konflikt mellan etniska och religiösa grupper, och där NBG har satts in för att skydda lokalbefolkningen och stötta lokala myndigheter.

Det är första Sjukhuskompaniets första stora uppgift att stå i beredskap för NBG under första halvåret 2015.

Ambulansen kördes in i Herkulesplanet för snabbaste transport till fältsjukhuset

– Det har varit en riktigt bra övning för vår del, säger Krister Jakobsson som är kompanichef. Dels så har vi fått öva och pröva delar som vi inte hunnit testat ännu – det är ett ungt förband, och dels har vi haft otroligt många besök. Det har funnits en fantastisk nyfikenhet på vårt förband och vad vi kan bidra med, fortsätter Krister. På de nio dagar som övningen pågick hade vi cirka 300 besökare i våra tält.

NBG ska kunna arbeta fredsframtvingande och konfliktförebyggande. De ska kunna ge stöd vid humanitära insatser, evakuering, återuppbyggnad

och bistå med militär rådgivning.

– Förutom att vi hade ungefär 90 olika typer av skador med skademärkorer så hade vi även den skarpa sjukvården på Ärnabasen under övningen, där vi omhändertog sjukmönstring för 60 personer, säger Krister nöjt och ler.

Övningens övergripande mål har varit att få alla ingående delarna att fungera tillsammans och uppnå de krav som ställs av EU. För att det ska lyckas måste all personal förstå sin egen roll och förbandets uppgift.

TEXT OCH FOTO: ULRIKA ROOS

De sminkade skadorna är svåra att skilja från verkliga.

Besök av en glad ÖB Sverker Göransson och C INS Göran Mårtensson

2. Sjukhuskompaniet i full gång med rekrytering

I skrivande stund består 2. Sjukhuskompaniet av kompanichef, ställföreträdande kompanichef samt en plutonchef. Kompaniet är planerat att vara fullbemannat, färdigutbildat och samövat inför tilltänkt beredskap i januari 2018, då Sverige förmodas att återigen ansvara för EU:s stridsgrupp.

Kompaniet har fått i uppgift att med del personal bemanna den planerade insatsen Mali 03, med start i december 2015. Detta innebär att kompaniet redan nu måste starta sin rekrytering av personal som skall åka till Mali 03 (vilket tidigare benämns MA samt AM, men senaste gällande benämning för 2015 är just Mali 03); anestesiologer, kirurger, anestesijuksköterskor, intensivvårdssjuksköterskor, operationssjuksköterskor, röntgensjuksköterskor samt sjukvårdare. Kompaniet håller just nu även på att rekrytera vissa nyckelbefattningar som kvartermästare, personalgeneralist, teknisk chef samt ställföreträdande vårdplutonchef. Detta för att kunna stödja utbildning och uppföljning av personalen inför insatsen.

Övrig medicinalpersonal till kompaniet kommer att rekryteras under 2015. Grundläggande militär utbildning (GMU) planeras starta i januari 2016 och grundläggande soldatutbildning (GSU) för legitimerad personal kommer att genomföras under våren 2016. Under resterande del av 2016 kommer vissa befattningsutbildningar att påbörjas. Fokus under 2017 kommer vara fortsatt utbildning och samövning av kompaniet.

Kompaniet kommer att ha motsvarande uppgifter, utrustning och personal som 1:a sjukhuskompaniet, vilket beskrivs i artikeln i förra numret Älvsborgarna. Den stora skillnaden i dagsläget är att 2:a sjukhuskompaniet är ett tidvis tjänstgörande kompani. Det innebär att merparten av personalen kommer vara deltidsanställda och att kompaniet endast kommer inneha några heltidsanställda, som en ryggrad och organisatoriskt minne.

Vi måste tänka främst långsiktigt i vår rekrytering. Det är av stor vikt att vi i vår rekrytering och bemanning har en strävan om en bra mix av både män och kvinnor, med olika kulturella bakgrunder och åldrar, samt med både breda och smala kompetenser. Den gemensamma faktorn måste dock vara Försvarsmaktens värdegrund och förhållningssätt att kunna arbeta i och för sin

Cecilia Gustafsson, Sophie Bosdotter och Carolin Fritzon i 2. Sjukhuskompaniet

grupp och kompaniet.

Med ett kompani som idag enbart består av kvinnor med svensk kulturell bakgrund, krävs det en rekrytering som kan skapa en större dynamik än vad vi har idag. Detta för att undvika en alltför homogen struktur. Olikheter är en utmaning och styrka i sig och den genererar med stor sannolikhet en större operationell effekt och en trevligare stämning hos personalen.

Det är av stor vikt att vi får personal som har en arbetsgivare som ser positivt på vår verksamhet och att vi kan

ha en bra dialog om tjänstgöringstider. Kanske har den civila arbetsgivaren en chef som är aktiv inom Hemvärnet? Vi kan bara hoppas det...

Tipsa gärna nära och kära om vår verksamhet och uppmana lämpliga personer att söka de befattningar som läggs ut på försvarsmaktens hemsida: www.forsvarsmakten.se/jobba

Legitimerad personal kan kontakta bemanningsavdelningen för ytterligare frågor: medicinalrekrytering@mil.se

MAJOR CECILIA GUSTAFSSON
CHEF 2:A SJUKHUSKOMPANIET

GÖRAN JOHANSSON

Vid Göran Johanssons begravning den 21 november presenterade Garnisonen en krans med bandtexten: "Personalen vid Göteborgs garnison". Närvarande representanter för Garnisonen kunde konstatera att kransen placerats intill familjen och de övriga närmast sörjande.

I en tid när övriga politiker tävlade om att överföra pengar från Försvarsmakten med hänvisning till att inga hot kunde ses för överskådlig framtid tog Göran strid för en relevant försvarsmaktsnärvaro i Göteborgsregionen. Hans huvudargument var behovet att i alla lägen kunna säkra Nordens logistiknav.

EP

Ny chef på Garnisonsenheten

Från och med den 18 augusti har GarnE ny chef. Jag tog över efter Erik Pousar som, efter väl förrättat värv, nu avgått med pension.

Det är tio år sedan jag senast tjänstgjorde i Göteborg såsom utbildningschef och stf chef för dåvarande Göteborgsgruppen. Jag hade då nöjet att, tillsammans med Erik, planera och sjösätta övning Emerentia som ännu idag lever kvar i rejält utvecklad form..

De senaste tio åren har jag tjänstgjort i Halmstad, bland annat som planeringschef vid FMST, som stabschef vid MHS H och de senaste fyra åren som stabschef vid Lv 6. Eftersom det var dags för mig att göra något nytt, gick tankarna osökt till Göteborg och den fina och utvecklande tid jag hade här när det begav sig. Lyckligtvis fick jag erbjudande om tjänsten som C GarnE, vilket var synnerligen lätt att

De nya gatunamnen

tacka ja till. Göteborgs Garnison är en trevlig och bra arbetsplats och garnisonen i positiv utveckling. Det känns väldigt bra att vara tillbaka.

Vad är på gång i Garnisonen?

På Kängö är renoveringen av byggnad 2 igångsatt och planeras vara klar i slutet på februari 2015.

GarnE har börjat titta på ett nytt resursbokningssystem för gemensamma resurser inom garnisonen; lektionssalar, skjutbana, idrottshall, tälttork, övningsplatser, vårdlokal för fordon mm. Strävan är att samtliga bokningsbara resurser skall återfinnas på ett och samma ställe samt att den enskilde medarbetaren själv ska kunna boka dessa.

Vidare har förbättringar avseende garnisonens idrottsanläggningar genomförts eller är under genomförande:

- Utökad utegym med ytterligare 75 kvm
- Förlängd och breddad beachvolleyplan
- Musikslinga till gym
- Förbättringsarbeten på stridshinderbanan
- Ny orienteringskarta över Garnisonområdet framtagna
- Nya vägnamn inom Garnisonsområdet (enl karta)

På infrastruktursidan står fortfarande en inomhusskjuthall överst på behovs-

Peter Jacobsson har sitt kontor i byggnad 22

listan, men inga beslut är fattade ännu. Ej heller föreligger ännu några beslut om framtiden för Kängö.

En av C GarnE uppgifter är att leda garnisonssamordningsmöten med deltagare från alla myndigheter, organisationer mm som finns grupperade innanför staketet. En av punkterna på agendan är sammanställa en bild över hur många människor som vid ett visst givet datum tjänstgör vid Göteborgs Garnison. Vid förra mötet, den 23 oktober, var siffran 698 och ökande. En positiv utveckling!

PETER JACOBSSON & C GARNE

Svensk Franska Militärsällskapet

Ställda inför behovet av utökad militär språklig kompetens inom EU och FN tog några officerare år 2007 initiativ till att bilda Svensk Franska Militärsällskapet (SFMS). Man ville skapa ett forum för främjandet av det franska språket i försvarsmakten med tanke på internationella uppdrag, där insatser sker i fransktalande områden.

Sedan dess har sällskapet sakta vuxit och har idag strax över 100 medlemmar. Syftet är att stimulera, informera och verka för att språkutvecklingen förbättras, som ett led i att skapa kontaktnät för att kunna bidra med sin kompetens och sitt intresse till andra medlemmar samt för att få fler att kunna söka befattningar utomlands.

Både tidigare och i skrivande stund finns det ett större behov av fransktalande personal i försvarsmakten än vad det finns underlag för. Inte minst beroende på att Sverige nu och i framtiden genomför och kommer att genomföra insatser i bl.a. Afrika, där stora delar är fransktalande.

Sällskapets nav utgörs av dess hemsida www.sveframil.se där medlemmarna har möjlighet att ta del av information om sällskapets aktiviteter, utbyta erfarenheter och idéer samt utveckla sina kunskaper i franska språket. Medlemskap i sällskapet beror inte på språkkunskapernas nivå, utan på den enskildes vilja och intresse för det franska språket och utbytet med Frankrike. Majoriteten av aktiviteterna genomförs på svenska med franska inslag.

Idag är verksamheten störst i Stockholm, men planen är att bedriva lokala aktiviteter där intresse och medlemsantal finns. Vi kan kanske i framtiden samordna verksamhet med Älvsborgarna? Lokalt i Göteborg finns jag som styrelsemedlem och min ambition är att öka medlemsantalet i Göteborgsområdet och kunna erbjuda medlemmarna aktiviteter i närmiljö.

Om du är intresserad av medlemskap i sällskapet kan du anmäla ditt intresse till: info@sveframil.se

CECILIA GUSTAFSSON

C2. sjukhuskompaniet & sekr i SFMS

Svensk Franska Militärsällskapets logo med Göta Lejon och franska liljor

FAKTA

FAKTA OHS 1982-84:

I augusti 1982 ryckte 80 förväntansfulla kadetter in på Marinens officershögskola, KA-programmet. Skolan var grupperad i kasern D på dåvarande MKV (Väst kustens Marinkommando, sedermera Amf4). Förutom officersprogrammet bedrevs civil utbildning i gymnasiala kärnämnen, vilket senare avvecklades. I det "nya" NBO (Ny befälsordning), var detta den 2.a kursen.

Kurslängden var 24 månader och på programmet stod teori, fackutbildning samt tjänstgöring på GU förband i 7,5 månader. Inryckning som kadett (sergeant) och examen som yrkesofficer – fänrik. I och med alla turer om nedläggning av MKV/KA4, hade beslutet redan tagits att skolan skulle flyttas till Karlskrona. Detta gjorde att vår kull var den sista att ta examen på MKV, 1982-08-30. Nästa kurs ryckte in -83 i Göteborg, men tog examen i Karlskrona. Den 1 september -84 skrev Göteborgsposten: "Sista Officerskursen utexaminerad i Göteborg" Kursetta var Fk Johan Westin, i dag VD för Malmö Aviation.

1984 års examinander utanför Mässen i aug 2014

KA4:s Officershögskola – eleverna samlade på Mässen efter 30 år

Efter att de gamla fänrikarna från 1984 samlats och fått en rundvandring på Garnisonen vid träffen i augusti tog Bertil Kärnefelt emot oss i Traditionsrummet för en entusiastisk genomgång bland de omfattande samlingarna av materiel och dokumentation. Vi märkte där för första gången att tiden inte stått still. På några foton hittade vi, till stor munterhet, kurskamrater tjänstgörande i vapensystem som sedan länge förpassats till Museihyllan.

Väl tillbaka på mässen följde "på minuten" med alla 44 deltagare som fick berätta vad de gjort sedan examensdagen. Av deltagarna är elva kvar inom försvarsmakten, övriga lämnade i huvudsak i två omgångar, 1990 och år 2000. Vi har inte än så länge lyckats

framföda någon general, men nästan i och med två myndighetschefer!

Därefter följde god mat från Mässens kök, bestående av sill och potatis, pytt i panna och kladdkaka. Stämningen var redan från början hög, då vi smygstartat dagen innan på Palace och blev undan för undan ännu högre, när vi sjöng traditionella snapsvisor och fick se ett bildspel från våra aktiviteter under utbildningen. Angående bildspelet inser man hjärnans förmåga att spara det roliga, bilder från strapatsövningen "Mareld", samt boende i snökantsgrotta i Sälen upplevdes nu som en enda lång picknick.

Vi avslutade med samkväm, där gammal vänskap togs upp som om det bara gått några dagar sedan vi senast

träffats. God mat på Mässen och efterföljande barhäng bidrog till en mycket lyckad återträff. Jag tror nog att mässföreståndaren var nöjd då de räknade kvällens kassa. Många tackbrev vittnar om den stora glädje som denna återträff gav, samtidigt som ett tomrum plötsligt uppstod efteråt. Några, med Lelle Östling i spetsen, vill ordna en ny träff sommaren 2015, denna gång på Ostkusten.

Vi som ordnade det hela

KARL VANNERBERG

JAN FREDRIKSSON

Öppen mäss våren 2015

Torsdag	5 februari
Torsdag	26 februari
Fredag	13 mars
Onsdag	25 mars
Torsdag	16 april
Tisdag	21 april
Torsdag	7 maj
Fredag	8 maj
Fredag	29 maj

Stomprogram Öppen mäss

16.00	Mässen och baren öppnar
17.00-18.30	Förbestäld lagad mat serveras i mässens matsalsdel
19.00-20.00	Föredrag för intresserade
22.00	Baren stänger

Tillträde

Vid de tillfällen då Öppen mäss genomförs gäller följande regler för tillträde:

- Alla med Försvarsmaktens tjänstekort oaktat om vederbörande arbetar på annan ort än Göteborg.

- Hemvärnsoldater knutna till Elfsborgsgruppen med hemvärnslegitimation och civil legitimation.
  - Associerad medlem i Garnisonssällskapet som via egen huvudorganisation återfinns på Garnisonens tillträdeslista och har civil legitimation.
  - Vid förfrågan uppges att syftet är att besöka Öppen mäss. Utifrån detta har bevakningspersonalen med hjälp av Garnisonens mycket omfattande kamerasystem möjlighet att följa upp att besökaren gör detta och inget annat.
- Bil får medföras in på området och parkeras på märkt P-plats i närheten av mässen

Förplägnad

Vid Öppen mäss finns tre alternativ för att erhålla mat om så önskas:

- Militärrestaurangen Stora Oset är öppen vardag 1600-1700. Inget krav på förbeställning för enstaka besökare och mindre grupper. Kostnaden är 78 kronor (eller med kort som kan köpas på plats 70 kronor). Mer info, bl.a. meny; www.forsvarsrestauranger.se
- Varm mat på Älvsborgsmässen måste förbestäl-

las. Detta görs endera grupp/förbandsvis till alvsborgsmassen@fazer.se eller senast två dagar före besöket till fomedc-garne@mil.se. Kostnaden är normalt 100 kronor men variationer kan förekomma

- Enklare mat av typen korv, pirog serveras utan krav på förbeställning från 18.00.

Gruppchefens roll

I de diskussioner som framkommit rörande det "Nya" Hemvärnets sociala dimension har ofta gruppcheferna pekats ut. Flera anser att uppgiften att samla gruppens personal under mer lättsamma former i syfte stärka kamratbanden naturligt faller på gruppchefsrollen och att den befattningspeng som utgår till gruppchef och ställföreträdare också tar höjd för detta merarbete. Redaktionens förhoppning är att frågan diskuteras på alla nivåer inom hemvärnsorganisationen och därefter lyfts inom rådsverksamhetens ram.

ORDFÖRANDEN HAR ORDET

VAKNA MEDBORGARE – NYTT FÖRSVARSBESLUT BÖR FÅ ÄNDRAD INRIKTNING!

Nuvarande försvar måste förstärkas och förnyas! Dess nuvarande personalförsörjnings-system fungerar ej tillfredsställande. Vidare är i dagens säkerhetspolitiska läge numerären alltför liten. Personalbehovet behöver snarast säkerställas!

Det var enligt min mening ett misstag att avskaffa värnplikten – inte bara för Försvarets skull utan även för de drabbade ungdomarnas skull. Åtgärder måste vidtagas och jag föreslår:

- Återinför snarast könsneutral mönstring för alla i en åldersklass, d v s ca 110 000 personer. Därmed fås också en skanning av fysiskt och psykiskt läge hos svenska befolkningen. Låt ca 85% av dessa genomföra en plikttjänstgöring; en ATU (Allmän Totalförsvarsutbildning) om 3-4 månader (i regi av vissa myndigheter och kommuner) omfattande t ex sjukvård, äldrevård, empati, etc.
  - Låt ca 30 % genomföra en plikttjänstgöring; en AMU (Allmän militär Utbildning) om ca 6-9 månader. Denna kan genomföras lokalt av Försvarsmakten, Hemvärnsbataljonerna och av Försvarsutbildarna.
- Därmed uppnås bl a följande bonuseffekter:
- Skapar den nödvändiga folkförankringen och gör Försvarsmakten könsneutral
  - Möjliggör fortsatt positiv individutveckling och samhällsvärde med bl a samarbete, vakna i tid, hålla ordning, bädda säng, få vänner för livet, förbättra svensk ungdoms allt sämre psykiska tillstånd, etc
  - Minskar ungdomsarbetslösheten
  - Förbättrar integrationen – nya svenskar, flyktingar och invandrare får nära möta ursprungliga svenskar
  - Motverkar ökande sociala klyftor – individer från olika håll mötas och samarbetar
  - Ger en kvalificerad ledarskapsutbildning samt förmåga till samarbete
  - Ökar möjligheterna till rekrytering åt Försvaret, inklusive Hemvärnet

Förslaget med mönstring och plikttjänstgöring kan ge en lämplig kombination av yrkesförsvar och värnpliktsförsvar och därjämte vara mer kostnadseffektivt än nuvarande tillämpning.

Därutöver bör Hemvärnsförbanden öka till minst 100 000 personer i riket!

SVEN WERGÅRD

Regementsmarschen 2014

Årets minnesmarsch från Fristad till Borås firades under devisen; "200 års fred i vårt land", "Regementet i Borås 100 år" samt "Kamratföreningen 75 år".

Under dessa paroller samlades Kunglig Älvsborgs Regementes Kamratförening och Älvsborgs Hemvärnsbataljon på Fristads Hed vid den gamla minnesstenen. Samarrangemanget mellan dessa och Hemvärnets Musikkår samlade närmre 500 intresserade åskådare och marschfärdiga glada entusiaster. Sedvanlig avlämning till överste Sven Wergård, parad för fanan och hälsningsord innebar dagens invigning.

Därefter gjorde sig de 160 marschdeltagarna beredda för start i det mycket vackra höstvädret. Glädjande är att såväl kvinnor som män deltar i vår marsch. Nytt för i år var att tio ridhästar med ryttare deltog i den drygt 17 kilometer långa marschvägen. Den snitslade vägsträckningen gick liksom föregående år i de fagra trakterna väster om Öresjö. Efter fyra kilometer var det tid för utspisning av dryck och bullar, som behövdes för att fortsätta på marschvägens kraftansträngning, en dryg uppförbacke på 300 meter som slutade i en brant nerförbacke, ganska stenig och besvärlig. Jodå, hästarna liksom fotfolket klarade detta "hinder" galant. Vägen fortsatte över det fagra Rya åsar för åter en vätskepaus, sedan genom Ramnaparken till målet Laddatorpet, inne på gamla regementsområdet.

Vid målet bjöd det serviceinriktade Borås hemvärn på mat o dryck. Själva marschen är ingen tävlan utan man tävlar liksom med sig själv. De första som kom till målet var Alf Birkestad, Bollebygd och Carl-Anders Hilmarch, Lerum vilka lovprisade marschvägen till glädje för banläggaren.

LARS REHN

Vinnarna, Alf och Carl-Anders

Hemvärnets Musikkår Borås spelade

"Ekipage" på väg efter start

Besök av brigadgeneral Fredrik Robertsson

Torsdagen 18 september hade vi glädjen att få ett besök av brigadgeneral Fredrik Robertsson assisterad av sina två följeslagare, överste Lennart Klevenparr och örlogskapten Martin Sachs. Med tillresta göteborgare var vi ett 60-tal som fick glädjen att lyssna på denne trevliga och kunnige general, som varit rådgivare till ÖB. Han menar att vår beredskap är lika god som den är efterfrågad. Kanske är det så att han tycker det är Försvarsmaktens hemlighet och som medlem i den militära ledningens innersta krets helt enkelt står bakom ÖB:s redogörelse för Sveriges kortvariga försvarsförmåga.

Fredrik är 46 år, boende i Stockholm, men uppvuxen i Timrå. Han gjorde sin värnplikt på I 5 i Östersund där han senare även varit bataljonschef och är nu en av dem som bestämmer hur 40 miljarder kronor inom Försvarsmakten skall fördelas.

Under kvällens föredrag fick vi höra om utvecklingen i Ukraina och hur Försvarsmakten följer den och hur man kan bidra till den fortsatta hanteringen av krisen och vilka åtgärder som kan vidtas i Sverige och vårt närområde.

Därefter berördes innevarande försvarsbeslut 2009-2016, som i huvudsak innebär följande fyra områden:

1. Ökad tillgänglighet. Inom Insatsorganisation 2014 (IO14) har inget förband lägre än 6 månaders beredskap, huvuddelen har 3 mån! Organisationen består av 50 000, fördelade på 22 000 HV-soldater i 40 bataljoner, 8 000 i gemensamma ledningsförband. Armén har, 13 300 soldater i 7 mekaniserade bataljoner, 13 infanteribataljoner samt artilleri, ingenjör- och jägarförband. Flygvapnet har 3 500 soldater på 4 divisioner JAS 39 samt helikoptrar och transportflyg. Marinen har 3 200 soldater/sjömän på 7 korvetter, 4 ubåtar och en amfibiebataljon.

2. Nationellt och internationellt. Försvarsmakten har genomfört insatser i Tchad, Kongo, Uganda, Bosnien, Kosovo, Libyen, Somalia, Adenviken, Mali och Afghanistan.

3. Tillsammans med andra. Ökad fokus på internationella övningar.

4. Förändrad personalförsörjning. 2010 blev den allmänna värnplikten vilande och ny personalförsörjning är baserad på frivillighet; 6 200

kontinuerligt tjänstgörande gruppbefäl, soldater och sjömän och 9 900 tidvis tjug gruppbefäl, soldater och sjömän.

Därefter följde en övergripande redogörelse avseende Försvarsberedningens rapport som redovisades i mitten av maj, som innehöll i stort följande:

- På lång sikt kan inte ett väpnat angrepp från en högteknologisk motståndare uteslutas, vilket skall utgöra grunden för Försvarsmaktens utveckling.
- Ökad tillgänglighet av förband.
- Internationella samarbeten.
- Prioriterade förmågor är: Jas 39E, LV system och ubåt. Försvaret av

Gotland skall förstärkas.

- Ökade försvarsanlag fr.o.m. 2016 med tyngdpunkt på 2019-2025

Slutligen talade general Robertsson om vägen framåt till ett nytt försvarsbeslut. Försvarsmaktens svar på Regeringsbeslut 5 (RB 5), som handlade om reducering av personal vilket redovisades i slutet av maj. Planeringsanvisningar mottogs av Försvarsmakten i slutet av juni och skall redovisas i december. Propositionen kommer att offentliggöras i slutet av mars 2015.

LARS REHN

FAKTA

I Sverige finns inom armén, amfibiekåren och flygvapnet följande grader för generaler: brigadgeneral, som är enstjärnig general, generalmajor två stjärnor, generallöjtnant tre stjärnor och general = ÖB som är fyra stjärnor. I flottan heter motsvarande grad Flottiljamiral.

General Robertsson på besök. Tv Martin Sachs

Årets Höst- och Jubileumsmiddag gick av stapeln 18 oktober med 52 deltagare. Jubileumsfirandet var f.d. Älvsborgs regemente 390 år, nyuppsättning av regementet 300 år, Sverige fred 200 år samt regementets flytt till Borås 100 år.

Inbjudna gäster var generalmajoren, f d GD FOA Bengt Anderberg med hustru Margit, generalmajoren, f d C I 15 Svante Berg med hustru Lisa, överste 1.gr, f d C I 15 Per Blomquist med maka Kerstin, VD Elisabeth Eickhoff med make Anders, kommunal-

nämndens ordförande Per-Olof Höög med maka Agneta, majoren Hanseman Samuelsson med maka Eva-Lena samt professorn vid Högskolan i Borås Rolf Solli med maka Eva. Guldplakett för förtjänst delades ut till Elisabeth Eickhoff, Per-Olof Höög och Hanseman Samuelsson.

Lars

Bo Pellnäs, Ulf Henriksson och Mats Bergquist

– tre namn som utstrålar militär kunskap

Fr v Ulf Henriksson, Bo Pellnäs och Mats Bergquist

Vår förening var tillsammans med Försvarsutbildarna kallade till Försvarsdebatt för ca 90 intresserade deltagare. Inbjudna talare till denna synnerligen intressanta debatt var de tre "essen"; förre ambassadören Mats Bergquist, överstarna 1.gr Bo Pellnäs och Ulf Henricson. Samtalet gällde det säkerhetspolitiska läget och om hur försvaret bör utformas i kommande försvarsbeslut.

Enligt Mats Bergquist, tidigare svensk ambassadör i London, är det säkerhetspolitiska läget i Europa idag det sämsta sedan muren föll för exakt 25 år sedan. Eventuellt kommer vi att

se tillbaka på de här åren som en sorts idyll. Vladimir Putin är inte nöjd med att USA är den enda supermakten och varnade för kommande konflikter mellan Nato och Ryssland.

Bo Pellnäs och Ulf Henricson pekade på den nattsvarta bilden om vår militära beredskap. För drygt 25 år sedan hade vi en krigsorganisation på 850 000 soldater, nu är det 54 000. Vi hade 100 000 hemvärnssoldater, nu 22 000, vilka ska lösa samma uppgifter. Dessa räcker enbart till för fredsbevarande insatser utomlands och kan enligt honom inte lösa någon som helst uppgift att försvara vårt eget land. Ryssland pågående upprustning skall vara klar 2020 och har en försvarsbudget som motsvarar fyra procent av deras BNP, 2 865 miljarder svenska kronor, medan vi i vårt land, avsätter 1,2 procent till försvaret. För dem som ivrar för att gå in i NATO, kan nämnas att NATO kanske inte vill ha med oss för de fodrar två procent av vår BNP som generellt villkor.

I hela armén finns tre infanteribataljoner och fyra mekaniserade bataljoner. Skrämmande är att vi inte samtidigt kan försvara Göteborgsområdet, Stockholmsområdet eller Malmöområdet utan enbart ett av dessa områden. Vilket? Var god och välj!

LARS REHN

LARS REHN

Trotjänare

Vi brukar inte ta upp personliga notiser om våra medlemmar men på förekommen anledning finns det skäl att göra undantag.

Hedersmannen TAGE

HÖRDEBY född 22 oktober 1914 fyllde 100 år i oktober. När regementet marscherade från Fristad och in genom grindarna till det nybyggda regementet, så föddes Tage 16 dagar därefter. När han blivit 19 år, 1 november 1933, började han som volontär på vårt I 15 där han stannade tills sin pensionering. Därmed är Tage den äldste av våra f.d. anställda, nu levande, från vårt regemente

En annan gammal trotjänare har lämnat oss, **NILS SIGFRIDSSON**. Nisse var född 22 december 1916 och avled 22 september i år, skulle alltså fyllt 98 år några dagar före årets julafton. Nisse var intill sin död en av de äldsta levande från vårt regemente. Han var skåning både i sitt minne och med sin dialekt fastän han var född på Gotland. Kom till vårt regemente på 40-talet och slutade sin tjänst som vaktchef 1976 och var under 20 år styrelsemedlem i Kamratföreningen.

Nisse kom till vårt regemente 1948 och följdes vid K 2 nedläggning i Helsingborg 1952 av ett 15-tal kavallerister för fortsatt tjänstgöring på vårt regemente. Nisse talade gärna om sin hårda ungdomstid i kavalleriet. Särskilt kom han ihåg den ödesdigra dagen, 9 april då andra världskriget kom till Norden. Nils berättade för mig:

– Denna dag var ett avskytt minne för alla Helsingborgare. Det började med att tyska jaktflygplan, svepte på låg höjd fram och tillbaka över sundet. Två tyska krigsfartyg ankrade i sundet, troligen för att kartlägga Helsingborg. Efter några timmar avseglade de mot Norge, fortsatte Nisse sitt berättande.

Det största av skeppen i sundet var pansarskeppet "Blücher", som sedan sänktes av norrmännen i Oslofjorden.

LARS REHN

Älvsborgaren – "Kluriga rutan" nr 51

Rätt lösning till Kluriga rutan i nr 51 var "nittonhundrafjorton tjugohundrafjorton hundra år".

Vid dragningen bland 21 inskickade lösningar blev följande vinnare av varsin Trisslott: Christina Arnesdotter Ström, Timmele, Lars Bratt, Rydboholm och P-O Kinnander, Strängnäs. GRATIS!

Till övriga, bättre tur nästa gång i vårens nummer!

Det kom ett brev från en av våra medlemmar, Göran Olofsson som arbetade på vårt regemente fram till nedläggningen och nu är pionjärplutonchef på 410 komp Skaraborgs Reg.

Hur det kan vara att tjänstgöra på trupp i Försvarsmakten 2014

Jag har i stort arbetat i FM sedan 1989 på truppnivå i alla befattningar från instruktör till kompanichef. De senaste åren har stora omdaningar av FM genomförts, då vi bland annat gått från värnpliktsförsvaret till yrkesförsvaret och dessutom infört tvåbefälssystem samt infört ett nytt administrativt system som kallas PRIO och mycket annat. Arbetssituationen och arbetssättet för hur vi officerare arbetar har ändrats dramatiskt jämfört med hur vi tidigare arbetade i FM – en omorganisation som för övrigt inte är helt genomförd eller fungerar ännu. Jag vill här försöka beskriva hur en normal arbetsvecka kan se ut nu för tiden för officerare och soldater. Det jag kommer att redovisa gäller inte för alla förband, utan kan se lite olika ut från förband till förband och även inom förbandet, men likväl är mycket detsamma.

MÅNDAG 07:30 samlas vi officerare i fikarummet och avhandlar vad man har gjort under helgen över en kopp kaffe. På respektive befälsrum öppnar vi sedan upp datorn för att kontrollera mail och bedöma om något fordrar omedelbara åtgärder. 08:00 drar kompanirapporten igång på kompaniexpedition, oftast ledd av kompanichefen eller ställföreträdande kompanichef och övriga deltagare på kompanirapporten är plutoncheferna. Efter kompanirapporten delger plutonchefen övrigt befäl i plutonslaget vad som gicks igenom på kompanirapporten.

09:00 är det fikarast om man har tid. Regementsofficersmässen i kanslihuset nyttjas mest av dem som numera arbetar i kanslihuset, eftersom alla kompanier har skapat egna fikarum med möjligheter att värma mat mm – så kallade Micromässar.

Soldaterna börjar tjänsten först 09:30 – en sextimmarsdag alltså, syftande till att bland annat ha möjlighet att resa in till förbandet. Soldaterna bor normalt inte på kasernerna, men kan hyra en säng med tillhörande skåp på ett logement upp till sex månader, varefter soldaten skall ha ordnat eget boende.

Övrigt under denna förmiddag skall soldaterna sköta sin egna administration i PRIO, såsom att tidsredovisa sin arbetstid, reglera eventuellt uttag av övertid, övningsdygn, föräldraledighet, reseräkningar mm. Soldaterna är

anställda på samma villkor som office- ren avseende arbetstider och avtal.

Från 11:30-12:30 är det lunch. 12:30 tar någon av plutonens befäl emot soldaterna i kompanikorridoren enligt sedvanlig rutin innan övnings (arbets) passet börjar. Alltmer sällan är det plutonchefen som tar emot soldaten och genomför utbildning på grund av att plutonchefen alltmera är hårt knuten till att sköta administrationen för plutonen, vilket har blivit den övervägande sysselsättningen för plutonchefen. Personaljänst (personalansvaret ligger nu mera på plutoncheferna) i form av arbetstidsplanering, planering av plutonens verksamhet, assistering av PRIO ärenden samt rekrytering av soldater mm är plutonchefens vardag.

16:30 är arbetsdagen slut. Dessförinnan har ordergivning för morgondagen genomförts, antingen samfällt till plutonen eller till gruppcheferna som i sin tur delger soldaterna. Detta innebär att övnings (arbets) passet måste avbrytas i god tid så att soldaten hinner ta hand om sin utrustning och materiel och fått sin order för morgondagen innan 16:30 då arbetstiden är slut. Annars renderar det i övertid!

TISDAGEN – TORSDAG startar tjänsten 07:30 med morgonfys ledd av officer eller gruppchef. 09:00 startar övnings (arbets) passet och håller på fram till lunch för att efter lunchen dra i gång med eftermiddagens övnings (arbets) pass. Tjänsten måste avbrytas i god tid så att soldaten kan sluta enligt planerad arbetstid. Torsdagar har plutonen kvällstjänst fram till 20:30.

Som ett exempel på hur ett övnings pass kan se ut tar jag en dag på skjutbanan som ett exempel. Övnings (arbets) passet börjar efter morgonfysen med uppställning och avlämning i kompanikorridoren till någon av plutonsbefälet för att därefter läsa ut vapnen som man har i säkerhetsskåp i korridoren eller på kaserngården i kassuner. Under tiden hämtar någon av plutonsbefälet ammunition på förrådet, vilket måste beställas tre dagar i förväg. Därefter sker transport till skjutbanorna där åtgärder före skjutning genomförs inför skjutövningen. Vill man nu utnyttja skjuttiden så mycket som möjligt har man sett till att beställa varmisolerad mat från militärrestaurangen, som för

Göran ser till elden vid en nattövning

övrigt drivs av en civil firma numera. Maten måste beställas tre veckor innan övningstillfället!

All tilldelad mat måste redovisas av soldater och officerare i PRIO. Övningen fortsätter efter utspisad lunch för att därefter avbrytas i god tid så att åtgärder efter skjutning, transport tillbaka till förbandet, inläsning av vapen samt återlämning av ammunition och isoleringskärl samt order för kommande verksamhet kan genomföras innan arbetstiden är slut. En åttatimmarsdag slutar 15:30, i annat fall måste man planerat in nio timmar för att kunna sluta 16:30. Detta beror på att soldaterna tvingades att äta varmhållen mat i fält.

FREDAGEN ser i stort ut som övriga dagar förutom att soldaterna har en sextimmarsdag med eftermiddagen avsatt för egen administration, vård av utrustning och materiel. Veckan avslutas i normalfall med kompaniuppställning där kompanichefen eller ställföreträdaren tar emot och har en kort genomgång för att därefter upplösa kompaniet för helgen.

Reflektion: Officersrollen, i synnerhet för plutonchefer, har ändrat sig avsevärt från uppdraget att utbilda och truppföring av sin pluton, till att ha blivit mest en administrativ tjänst. Jämfört med officersrollen tidigare, som med sin direkta personalledning ledde till ökad erfarenhet och kompetens av pluton- och kompanicheferna, så kan detta nya förändrade system leda till lägre sammantagen kompetens för förbandet som helhet. I en kritisk situation måste det finnas en kompetens för improvisation, vilket dagens system inte innefattar.

GÖRAN OLOFSSON

Plutch, Skaraborgs regemente

UCH ÅRETS JUBILARER I GÖTEBORGS GARNISONS KAMRATFÖRENING ÄR ...

JANUARI	Datum	Ålder
Thorild Gustavsson	5	80
Åke Appelqvist	5	75
Gustav Brännerud	19	95
Ingemar Boman	22	65
Boris Lundqvist	24	70
Karl-Erik Almén	27	90
FEBRUARI		
Torsten Jacobsson	23	75
Ebbe Dibén	27	90
MARS		
Gunnar Friberg	2	75
Ingvar Johansson	5	90
Björn Sievert	7	80
William Lyrevall	9	70
Helmer Ternegren	13	90
Lennart Ståhlgren	14	80
Kurt Schönemann	29	90
APRIL		
Ingvar Grahn	1	65
Jan Blidberg	6	60
Per-Olof Mannestedt	7	65
Eiwe Svanberg	8	65
Robert Fredriksson	23	60
Maj		
Christer Fredriksson	1	60
Bo Björheden	5	75
Svante Kristensson	10	80
Peder Uggla	19	70
Kjell Gisslander	23	70
Kjell Werner	30	95
JUNI		
Hans-Rickard Wijkmark	11	65
Christer Södow	12	75
Leif Havås	17	90
Bengt Hamré	17	65
Bo Andersson	20	65
Aileen Lundberg	26	75
JULI		
Arne Håkansson	7	90
Bengt Boman	25	70
AUGUSTI		
Vaike Bengths	2	75
Bengt Lindgren	9	90
Ingvar Leijon	16	85
Gudrun Brännerud	29	90
Björn Selfjord	29	65
SEPTEMBER		
Ulf Utgård	5	70
Eric Blomberg	11	90
Gunnar Ernflykt	13	90
Hans Jannesson	15	90
Urban Södow	15	50
Hans Tengström	18	70
Fred Backlund	21	75
Bo Landén	23	65
Curt Andersson	24	80
OKTOBER		
Anders Uppström	2	70
Göran Åhs	9	75
Magnus Boberg	11	50
Ingvar Svensson	14	65
John Gustavsson	23	80
Bengt Delang	27	65
Ulf Almljung	29	70
NOVEMBER		
Marianne Kindgren	1	65
Marjorie Jörn	14	90
Conrad Lindblad	19	75
Anders Gustafsson	23	50
Karl-Göran Danielsson	29	80
DECEMBER		
Anita Forsmark	12	75

Kamrater

När jag sätter mig vid tangentbordet konstaterar jag att Harry har namnsdag. Självklart går tanken då till Harry Nyström, som jag jobbade mycket med på 60-talet och som då bättrade på mina praktiska artillerikunskaper. Vi avslutade vårt fina samarbete med att leda Batteri Styrso vid krigsförbandsövningen 1971, en av de sista långa övningarna – sex veckor för några av oss.

Vi har haft en formidabel samtalsvädermässigt. Jag hoppas du haft möjlighet att njuta av den. På nyheterna har vi sett och ser att andra inte har det så bra. Ebolautbrottet i Västafrika och IS' agerande i Mellersta Östern är minst sagt otäck. Strax utanför våra gränser har Ryssland agerat maktfullkomligt, annekterat Krim och stödjer oroligheterna i östra Ukraina. Finland, Norge och de baltiska staterna känner av den ryska processen att visa sin återvunna kraft bland annat med gränsnära övningar. I Östersjön har Nato intensifierat sin övningsverksamhet sedan Baltikum anslutit sig och nu övar också Ryssland mer och mer nära oss. I år har antalet incidenter ökat mer än på länge och just i dagarna har vi en stor underrättelseoperation i Stockholms skärgård. Var glad att inget misstänkt händer samtidigt på Sveriges framsida!

Åter till Harry. Läste du "Operation Garbo", trilogin av Harry Winter för lite drygt tjugo år sedan? Den kunde läsas som en thriller men också som kritisk granskning av den tidens invasionsförsvar. Lars Wilderäng följer i Harry Winters spår. Till vardags är han aktiv i säkerhets- och försvarsdebatten genom sin blogg Cornucopia (<http://cornucopia.cornubot.se>). Han har skrivit två krigsberättelser, dels "Midvintermörker" dels "Midsommargryning". Den första handlar om ett överraskande anfall mot Sverige med ett försvar av dagens typ och ett Europa som idag. Den andra börjar tio år efter den första slutar. Båda är spännande technothrillers. Båda har betydande element av kritik av försvarspolitik/-planering och samhällsutveckling. Du behöver vare sig köpa dem eller önska dig dem i julklapp. Båda finns på bibliotek. De bör läsas i ordning. De och/eller bloggarna kan vara en stomme till något möte under våren. Är du intresserad av försvaret och följer debatten och utvecklingen? Det finns fler försvarsbloggar på nätet. Följ gärna t ex Wizeman's Wisdoms, Observationsplatsen och Skipper! Du kan sedan kommentera om du vill. Tycker du att Göteborgs Garnisons Kamratförening bör delta aktivt i försvarsdebatten? Hör av dig med dina synpunkter till styrelsen!

Genom Kamratföreningen har du tillgång till massen och projektet "Öppen Mäss". Gå in på nätet och titta på Garnisonssällskapets planering (<http://www.gsgbg.se/>). Hittar du något intressant så dra dig inte för att gå dit. Ditt medlemskap i Kamratföreningen ger dig tillträde till kasernområdet de kvällar sällskapet kör Öppen Mäss.

När du har detta i din hand är du förhoppningsvis väl förberedd på julhelgen och dess aktiviteter. Jag passar på och önskar redan nu alla en fröjdefull Jul och ett Gott Nytt År!

Pax Vobiscum!

FRED BACKLUND

Ordförande

Göteborgs Garnisons Kamratförening

Nybliven pensionär

UNDER SOMMAREN har en av garnisonens mest kreativa personer gått i pension. Erik Pousar har som aktiv officer lämnat försvaret med ålderspension. Erik är dock fortfarande aktiv inom hemvärnet.

Efter en traditionell karriär i luftvärnet och därpå följande chefsutbildningar har Erik de senaste sju åren tjänstgjort i Göteborgs garnison. Stabstjänst, chef Elfsborgsgruppen och chef garnisonsenheten har varit huvudsakliga arbetsuppgifter.

Erik tog tidigt initiativ till lokalt säkerhetssamarbete mellan försvaret, polisen, räddningstjänsten samt stora kommunala och regionala samhällsintressen liksom företag. Årliga seminarier på Käsö har från ett lokalt perspektiv utvecklats till en riksangelägenhet.

I sin roll som chef Elfsborgsgruppen har Erik starkt bidragit till att utveckla hemvärnet till de uppgifter man numera har för stöd till samhället.

Som chef garnisonsenheten har Erik, förutom de traditionella arbetsuppgifterna, lagt mycket tid och kraft på att öka samarbete mellan alla intresseföreningar som finns inom Försvarsmakten, och att för deras bästa skapa ett rationellt utnyttjande av lokaler och övriga resurser.

Erik har också varit mycket engagerad i Garnisonssällskapet och aktivt bidragit till att mässverksamheten hålls levande och även inkluderar anställda soldater.

Vi önskar Erik ett gott liv som pensionär och hemvärnsman.

BOSSE ANDERSSON

Erik 2007 vid invigning av ett nytt bevakningssystem på ett ställverk, flankerad av riksdagskvinnan Else-Marie Lindgren och förre garnisonschefen Bosse Andersson

Svåra 21 cm kanoner till Kustartilleriet från Tjeckoslovakien

Våren 1944 fick Sverige, mitt under andra världskriget, en unik leverans av vapen från Tjeckoslovakien. Det var sammanlagt nio stycken tunga kanoner som levererades till Trelleborg tillsammans med ammunition och annan materiel. Pjäserna, som i Sverige fick modellbeteckningen 21 cm kanon m/42, var ett välbehövligt tillskott till det svenska kustartilleriet.

I MÅNGA AVSEENDE var det riktigt bra pjäser som kustartilleriet nu skulle tillföras. Före köpet hade marinen skickat två kontrollöfficerare till Skodawerke, kaptenerna Clason (Fl) och Haglund (KA). I sin rapport efter resan påpekade de bland annat vikten av att ha förberedda ställningar för pjäserna där bland annat gropar för pjäsernas bäddningar skulle finnas innan man började gruppera förbandet. De skrev också: "Som sammanfattning kan sålunda angivas att ifrågavarande 21 cm kanoner med ammunition fylla de fordringar som kunna ställas på rörliga svåra kustartilleripjäser."

När de första pjäserna nådde svensk mark i mars 1944 hade redan ett omfattande förberedelsearbete genomförts. Grundplaneringen utgick från att samtliga pjäser skulle tilldelas Göteborgs Kustartilleriförsvaret (GbK) och att utbildning av förbandets personal skulle ske vid KA 4. En preliminär organisation hade tagits fram – all materiel utom radioutrustningen fanns på plats och 300 värnpliktiga var inkallade till KA 4 för omskolning.

De nio pjäserna delades upp i tre kanonbatterier som efter vissa initiala förändringar kom att bestå av 403 soldater vardera. Varje batteri bestod av chef med stab, signalavdelning, eldledningsavdelning, strålkastaravdelning, tre pjäsavdelningar, luftvärnsavdelning och en batteritross.

Det var en gedigen uppgift som väntade utbildningsbefälen i 21 cm övningsdivisionen på KA 4 under ledning av majoren Per Nilsson. Han hade varit Marinens kontrollant vid Skodawerke och hade med sig mycket kunskap hem. Tur var väl det, för

när väl pjäserna hade levererats och utbildningen skulle påbörjas fanns inga skriftliga beskrivningar om hur pjäserna skulle sättas ihop! Det var en inte helt lätt uppgift eftersom varje pjäs bestod av tre tunga delar som var och en transporterades för sig. Det saknades också reglementen för hur de nya pjäserna skulle betjänas.

Trots att förutsättningarna inte var de bästa lyckades major Nilsson och hans manningar att skapa fältdugliga förband av pjäser, materiel och manskap. Den 1 juni 1944 ingick 1. och 2. 21 cm KA-batt i krigsorganisationen, och den 29 september kunde 3. 21 cm KA-batt också anmäla "klart". Runt hela Sveriges kuster hade man rekat batteriplatser. På Västkusten hade redan i 1942 års försvarsbeslut Kungsbackafjorden och Hakefjorden utsetts som lämpliga områden för att kunna gruppera de 21 cm batterier som då ännu inte fanns i Sverige! I praktiken blev det Falkasand utanför Åsa och Tjuvkiel som användes som huvudbatteriplatser. Även efter det att förbanden ingått i krigsorganisationen fortsatte utbildning och utvecklingen av det nya vapensystemet. Man övade allt från marsch och ställningsgång till markmålskjutningar i vintermiljö, och i januari 1945 bedömdes samtliga tre batterier vara klara för beredskapstjänst.

Efter krigsslutet hölls två av batterierna i hög krigsberedskap medan det tredje användes för utbildning av ny personal. Sent 1945 beslutades också att nya fordon behövdes till förbanden eftersom de som ursprungligen levererats inte var tillräckligt starka för att dra den tunga pjäsmaterielen. Detta löstes genom att Marinförvaltningen

vid auktioner i Belgien på överbliven amerikansk fordonsmateriel köpte in ett stort antal Brockway/GMC- (också kallad "Gumse") och Dodgelastrilar. Många av dessa fordon hade inte rullat många mil men ändå blivit kvar på de allierade landstigningsstränderna i Normandie.

De då fortfarande mycket moderna pjäserna behölls på Västkusten och utbildningen av värnpliktiga fortsatte här fram till 1956. Då övertogs utbildningsansvaret av KA 2 i Karlskrona och förbanden organiserades om från tre batterier med tre pjäser i varje batteri till två fyrrpjäs-batterier med en pjäs som reservpjäs. De fredsgrupperades i stora ladugårdsliknande byggnader i Skåne tillsammans med de lastbilar som strax efter krigsslutet tillfördes förbanden. Modernisering av framför allt eldledningsmateriel gjorde i början av 1970-talet, och förbanden deltog för sista gången i större krigsövningssammanhang 1972.

Det svenska kustartilleriets tyngsta rörliga pjäser utgick ur krigsorganisationen i början av 1980-talet. Pjästypen hade bevisat sin duglighet inte bara för försvaret av Sverige utan också använts av tyskarna på flera ställen. Trots låg eldhastighet (1-2 granater per minut) och lång grupperingstid (minst en timma vid förberedda ställningar, annars upp till fyra timmar) var det pjäser som väl hade fyllt sin funktion under många år.

Idag finns tre av de ursprungliga nio pjäserna bevarade:

- 1. Pjäs på Beredskapsmuseet Djuramossa utanför Helsingborg
- 3. Pjäs på KA 2 rörliga museum på Aspö utanför Karlskrona
- 7. Pjäs på Försvarsmedicincentrum i Göteborg, f.d. KA 4/ Amf 4

Det kan i framtiden bli så att 7. Pjäs får ett nytt – eller snarare nygammalt – hem. Det finns idag ett mycket stort intresse att återbörda pjäsen till sitt ursprung i Tjeckien och ett mycket fint militärhistoriskt museum. Därför kan det vara värt att stanna till ett extra ögonblick, titta på den och kanske ägna några tankar till de duktiga kustartillerister som för omkring 70 år sedan bidrog till försvaret av Sverige i allmänhet och Västkusten i synnerhet.

LENNART HAMMARSTRAND

Förf anm: Som huvudkälla till de två artiklarna om pjäserna har jag använt den utmärkta och mycket intressanta boken "Det rörliga svenska kustartilleriet 1902 – 1945" av Urban Sobeus.

En 21 cm kanon i hög elevation

Avlastning av mekanismen till m/42

Omöjlig ubåt

– ny bok om ubåtsjakten på 80-talet

Tiden kunde inte varit mer rätt för kommandören av första graden Nils-Ove Jansson att presentera sin bok "Omöjlig ubåt" i början av november. Missa inte föreläsningen om den främmande ubåtsverksamheten på vårt sjöterritorium!

Underrättelseinlämningsoperationen på Ostkusten har precis blåsts av och i media har det spekulerats mycket kring vad som hänt eller inte hade hänt. Var det budgetubåter? Om inte, vem låg bakom? Och vad hade en eventuell inkräktare gjort på svenskt vatten?

Att lära av historien är något vi kanske inte varit så duktiga på i Sverige. För den som ändå vill slippa uppfinna hjulet ännu än gång kan det vara bra att gå tillbaka till andra liknande incidenter och att dra slutsatser av det. Då är Nils-Ove Janssons nya bok "Omöjlig ubåt" alldeles utmärkt att utgå ifrån. Här ges en överskådlig exposé kring främmande undervattensverksamhet i svenska vatten efter andra världskriget med tonvikt på 1980-talet. Här finns bland annat faktiska beskrivningar av flera allvarligare incidenter där det svenska agerandet också presenteras på ett osminkat sätt.

Sovjetiska spetsnaz-förbands roll i många av de aktuella operationerna ges stort utrymme, samtidigt som allt sätts i ett större säkerhetspolitiskt sammanhang. Samtidigt ges målande beskrivningar kring vilka

syften inkräktarna sannolikt hade, till exempel hur de avsåg att nyttja kärnvapen mot ett flertal svenska mål på taktisk nivå. I boken finns också ett omfattande avsnitt som beskriver inträngningen av den sovjetiska ubåten U 137 (eller S363 som den officiellt hette i Sovjetunionen) i Gåsefjärden utanför Karlskrona den 27 oktober 1981. Även om en stor del av innehållet behandlar händelser på ost- och sydkusten saknas här verkligen inte heller relevant information om främmande undervattensverksamhet på Västkusten.

Det är en lättläst men samtidigt faktpäckad sammanställning som den förre chefen för Västkustens Marinkommando Nils-Ove Jansson nu publicerar. Den är inte bara en historisk tillbakablick utan bidrar också till en ökad förståelse kring det som händer i vår omedelbara närhet, här och nu. Boken "Omöjlig ubåt" finns redan nu tillgänglig direkt från författaren på www.omojlig-ubat.se och kommer att finnas att köpa i bokhandeln.

Värt att notera är också att Nils-Ove Jansson kommer att berätta om ubåtsjakterna på 1980-talet i samband med Göteborgs Garnisons Kamratförening årsmöte torsdagen den 5 mars 2015. Inbjudan kommer – boka in i almanackan direkt, för det kommer att bli en riktigt intressant kväll!

LENNART HAMMARSTRAND

BOKTIPSET

Från kustartilleri till amfibie på Västkusten

VISSTE DU ATT ryska amfibiefordon, sjösatta av ett ryskt örlogsfartyg, rullade iland på AMF 4 område den 22 juni 2005? Eller att det var tack vare ryssar som våra stridsbåtar kunde navigera papperslöst? Det och mycket annat finns att läsa i boken "Från Kustartilleri till amfibie på Västkusten"!

Här beskrivs med ett mycket omfattande bildmaterial hur kustartilleriet blev amfibiekåren, eller snarare hur KA 4 blev Amf 4, här på Västkusten. I boken ges både matnyttig information om hela kustartillerieran, från 24 cm kanon M/04 i självsänkande lavettage, via krigsförbanden i skärgården under beredskapsåren till ubåtskyddseran på 1980-talet. Givetvis finns här också omfattande dokumentation om 5. amfibiebataljonen, "Västkustens Styrka och Stolthet", med alla dess olika enheter beskrivna i detalj. Kampen för regementets överlevnad beskrivs ingående, och här finns också avsnitt som behandlar dess traditioner och samtliga regementschefer.

Boken beställs enklast från Göteborgs Garnisons Kamratförening via mail till ka4museum@hotmail.com eller ett samtal till Ingvar på 031-692497 (må-fre mellan kl 1000 - 1400). Priset är 275:- och inkluderar frakt inom Sverige.

LENNART HAMMARSTRAND

FAKTA

Från kustartilleri till amfibie på Västkusten

Pris: 275:-

Boken kan beställas genom Kamratföreningen.

Bråda dagar på 60-talet

En av Galterös fasta kanoner ger eld på 60-talet.

Det var en vacker sommarmorgon, en måndag 1967. I fältuniform m/59 cyklade jag lugnt för att inte bli svettig. Klockan var väl före sju. Jag skulle med turbåten till Käsö för att ta över 3.batt under Gösta Björks semester.

Posten vid kaserngrinden var beväpnad, ovanligt. Vaktchefen, Stampelle, kom ut på trappen. Han hade pistolhölster i livremmen. "Löjtnanten ska omedelbart till dagofficern!" DO lt L Persson sa bara: "Hej, du är visitationsofficer! Vi har en beredskapskontroll. Gör jourfartyget klart för gång!" Några i uniform skyttade i det bakre DO-rummet. Jag kvitterade och åkte till hamnen.

Jourvimpel hängde på en Mula, beväpnad post stod vid landgången. Däcksuppbördsmanen var på bryggan med en rorgängare. Överste Skoglund från Milo V kom ombord med en major. Vi lade ut och gick ut på Rivöfjorden. Majoren ställde rutinfrågor om IKFN (gränskränningsförordning). Vi markerade sjunkbombsfällningen med ett par knallskott och återvände.

TPB 240 var inne och skulle till Galtö med några tekniker. Jag liftade till Käsö. Lt Rolf Kullberg var där med sin stabspluton, tillika beredskapsstropp. Knappt på land ringde dagofficern: "Rusta batteri Stålholmen, beredd skjuta mot sjömål!" "Hjulle" Hjulström kom med 240. Rolf lastade in sin pluton. Vi ställde en post och en ordonnans på bryggan. Rolf

började klargöra två pjäser och kommandoplatsen, och jag ägnade mig åt konsten att rikta och skjuta med 57/99 tornpjäs. Som tur var signalisterna inte så stora. Det var trångt i pjästornet! Vi hann med ett första exercispass innan kontrollgruppen kom. Med sig hade de två skarpa patroner 57/89 med blint tändrör. Uppgift: Skjut varningsskott!

Havet var turligt tomt och det var lätt att tillämpa säkerhetsbestämmelserna också utan radarövervakning. Två snabba skott. Överste Skoglund släppte av mig vid Käsö och jag lämnade Rolf att återställa på batt ST.

På väg till mässen och sen lunch fick jag telefon igen. "Inställ dig snarast på Radarskolan!" Utan lunch men med lite kaffe i magen kom jag in i Blå Central och avlöste major Håkan Uby, som hastade nerför berget till mässen. Det var

nästan tomt på plottet och rätt lite på tabläerna. Jag väntade mig på en seg eftermiddag. Regementschefen överste Gråberg kom med inspektionsgruppen. Jag reste mig beredd på att redogöra för läget. Överste Skoglund började: "Sjuxen, har du ingen annan löjtnant?"
Tablå.

FRED BACKLUND

För den som inte tjänstgjort i Kustartilleriet kan några förtydliganden behövas. Mula: minutläggare som användes för utläggning mm av kontrollerbara KA-mineringar. TPB: Transportbåt, i det här fallet modell större; även kallad 200-båt. Stålholmen är idag känt som Stora Stårholmen och Galtö kallas numera Galterö.

RED.

GÖRAN JOHANSSON

"Göteborgs starke man" Göran Johansson avled efter en tids sjukdom den 23 oktober. Som ni alla vet var Göran kommunstyrelsens ordförande under många år. Under hans ledarskap var ett handslag lika mycket värt som det skrivna avtalet. Göran var engagerad i allt som rörde staden, regionen och dess utveckling.

I vårt intresse: försvarsmakten och framför allt dess förmåga på Västkusten, var Göran också mycket engagerad och kunnig i sakfrågor. Han tog politisk strid för försvaret av Västkusten och i första hand Göteborgs hamn med dess strategiska betydelse för hela Skandinavien.

Inför försvarsbeslutet 2004 blev striden så het att Göran bröt med statsminister Göran Persson och avsåg sig platsen i partiets verkställande utskott. Han hävdade att andra särintressen fick gå före riksintresset att kunna försvara Göteborgs hamn.

Vi minns Göran för hans strid för Västkustens försvar.

20 december 2005 fick Göran Johansson Amf 4 minnesbok av C Ao Amf 4 Hans-Richard Wijmark. Foto: Lennart Hammarstrand.

BO ANDERSSON, EP

Artilleriavdelningen skjuter salut i Stockholm

Artilleriavdelningen i Göteborg

Kungliga Göta Artilleriregemente bildades i Göteborg 1794 och avvecklades 1962. Artilleriavdelningen i Göteborg är en militär- och kulturhistorisk förening, som startade 1971 i samband med Göteborgs 350-års jubileum. Målet är att levandegöra Kungliga Göta Artilleriregementes historia, med betoning på senare delen av 1800-talet fram till och med 1940-talet.

Vår roll som traditionsbevarare kommer främst till uttryck i olika uppvisningar där våra kanoner spelar en central roll. Artilleriavdelningen i Göteborg är en av försvarsmaktens auktoriserade uppvisningsgrupper. Vi anlitas såväl av svenska myndigheter, vid företagsevenemang, vid högskolors doktorspromoveringar som av privatpersoner vid exempelvis bröllop. Som kuriosita kan nämnas att Artilleriavdelningen i Göteborg har deltagit med

kanonskotten i Deutsche Grammophons inspelning 1988 av Tchaikovskys "Ouverture solennelle 1812". I allt strävar föreningen att vara autentisk så långt det är möjligt.

Samtliga kanoner som Artilleriavdelningen i Göteborg innehar är original. De är av olika typer från modellår 1863 till och med 1902. Vid skjutning med kanon används gamla tiders svartkrut. Kanonerna bemannas av tre till fyra personer.

Uniformerna är av m/1872. Manskapsuniformerna är i blått kläde och har svarta snörmakerier i sju rader. Officerare bär motsvarande uniform i diagonaltyg, har svarta snörmakerier i tio rader. Nertill bärs ridbyxor och ridstövlar, eftersom regementet var hästanspant. Samtliga bär käppi (skärnhatt), sabel, kartuschväska. Artilleriregementena särskildes genom olika kulörer på kragen och käppi, den gula färgen på kragspjeln och käppin visar att vi tillhör Kungliga Göta Artilleriregemente.

För uniform m/1939 används originaluniformer samt all utrustning som

hjälm, gasmask, ammunitionsväskor, gevär och bajonett etc. För att kunna transportera sig ståndsmässigt äger föreningen en Volvo karosseripansarbilm/42.

FÖR MER FRÅGOR eller kontakta via info@artilleriavdelningen.se Eller besök oss gärna på Facebook; Artilleriavdelningen i Göteborg

Unik bild från 1888 som visar kanonexercis på Heden, Göteborg

Salutskjutning uppe på taket "hjässan" till Oscar II Fort

Föreningens logo med Oscars namnchiffer

Oscar II Fort

Kärnan i den Älvsborgs fästning som började anläggas i Västerberget 1899 är Oscar II Fort. Det är den sista bevarade fasta befästningen av Göta älvs mynning mot Västerhavet. Fortet togs i bruk 1903 och var operativt ända in på 50-talet.

Ioch med att Fortet är konstruktionsmässigt orört och ingen ombyggnad i väsentlig del skett i detta Sveriges största bergsfort, är Oscar II Fort helt unikt i Europa, vilket märks på den strida ström av utländska besökare som varje år besöker Fortet av just den anledningen. Verksamheten leds av Stiftelsen Oscar II Fort och fokus ligger på att levandegöra Fortets alla verksamheter genom att på sikt bemanna samtliga avdelningar som fanns på Fortet 1914.

Bland annat har maskinavdelningen under 2-3 år renoverat den reservkraftsmotor som står inne i Fortet och målsättningen är att ha motorstart på denna unika motor våren 2015. Pjäsav-

delningen möjliggör att Oscar II Fort som enda plats, kan stoltsera med att skjuta salut med 2 st 15,2 cm kanoner i pansarkupol samt 57 mm kanon i pansarkupol.

Sambandsavdelningen når ut över världen med en kombination av gammal och ny teknik, under anropssignalen SG 6 FO. Fler avdelningar är under uppsättande i takt med att intresset för Oscars Fort stadigt växer både i och utanför Sverige.

Ordinarie visningsverksamhet bedrivs naturligtvis regelbundet för t ex företag, föreningar och försvarsmaktsrelaterade grupper. Vi har för närvarande två välbesökta flaggdagar per år, en äger rum stapeln 6 juni och en på hösten (ESO), men på sikt är avsikten att utöka antalet flaggdagar. Dessutom, i och med att vår fältmäss är klar, kan vi ta 50-60 sittande för såväl enklare förplägnad som annat, vilket är trevligt.

M A O: Oscar II Fort går en ljus framtid till mötes, och även om vi aldrig blir färdiga, så har vi kommit långt de senaste 10 åren. Tror du att du kan

fylla en plats i besättningen på Oscar (KA2Å) hör av dig. Det förpliktigar att som enda plats med en sittande regents namn representera en svunnen tid och plats, som för så många är obekant. Besök gärna vår webbplats: o2fort.se
IN REGIS NOMINE (I kungens namn).

STIFTELSEN OSCAR II FORT
FOLEDGRP

Ett logement som förhoppningsvis var torrare för 100 år sedan

Resesällskapet samlade inför föreläsning och buffé

Besök på Ryttnästorbostället – en makalös historiektion

Hemvärvsveteranerna gjorde i oktober en resa som ingen av oss lär glömma i första taget. Jag skriver vi för jag tror jag kan tala för oss alla!

Göteborg var inte på sitt bästa humör så det var trevligt att bara få åka iväg. Vi skulle besöka Ryttnästorbostället vid Simsjön i Skövde. Efter en kaffepaus i Vårgårda åkte vi på små slingriga vägar till Simsjön. Väl framme så gick vi på en gammal bygata mellan verkligt gamla "fallfärdiga" hus med näver och gräs på taken. På ett ställe stod en ko staty, hon brukade vanligtvis råma när man passerade, men hade tillfälligt förlorat tal(råm)förmågan.

Utanför att annat hus satt en gumma, ålder oviss, hon kunde föreställa vad som helst emellan 20-60 år. Det var ju så alla såg ut på den tiden! Vid Ryttnästorbostället väntade oss en lång och ståtlig karolin. Han började berätta om stället och bjöd oss stiga in. Det var kavallerimajor Bernhard Englund som skapat hela ryttertorpens museumsby. Vi ledsagades in i sal efter sal med de mest fantastiska föremål, både från Stormaktstiden, Frihetstiden och olika epoker – en ring-

brynja med 700 år på nacken t.ex.

Denna lysande samling bjöds vi på tillsammans med Bernhards otroligt gedigna kunskaper om alla föremål han presenterade. Hans sätt att berätta framkallade många hjärtliga skratt hos oss och det fanns inte en enda död punkt på de timmar vi tillbringade där. Kungens kanonskott i grantoppen inte att förglömma.

Så bjöds vi på en delikat buffé med olika sorters sill, lax, Janssons frestelse, köttbullar med mycket mera. Där fanns också en snaps som hette Ryttnästorbrennvin, den sades vara god av de som smakade på den. Den lär ha skapats för trehundra år sedan och användes på Västgöta Regemente, men den finns också att beställa på Systembolaget.

När man ser dessa mängder av vackra och fantasieggande föremål, förstår man att Bernhard Englund måste vara besatt av sitt intresse, som lyckats åstadkomma något så fantastiskt. Man måste se alltihop för att förstå vilket enormt arbete han lagt ned och fort-

farande gör. Dessutom visade han sig vara mycket konstnärligt begåvad.

Jag ser fram emot att få göra ett nytt besök, för nu håller han på att färdigställa en kyrka och den lär förmodligen bli lika enastående! Tack Bernhard för en otrolig upplevelse, och tack Bengt för att du ordnade detta besök!

EN BEGEISTRAD VANJA ÖRTENDAHL

P.S Ni som inte var där kan läsa en del på; www.ryttmastarbostallet.nu D.S

FAKTA

Göteborgs Hemvärns Veteranförening (GHVF)

Du är välkommen att bli medlem i vår förening. Medlemskap i föreningen kan erhållas av varje Hemvärvsveteran, samt de som aktivt arbetat för Hemvärvnets bästa under många år.

Vår målsättning är bland annat att främja och utveckla den sociala gemenskapen hos våra medlemmar, att främja studier och studiebesök i ämnen som berör försvaret och samhället och att anordna kamratträffar/möten/resor under gemytliga former.

Kontakta vår ordf. B.G.Tönnäng 0703-581594 eller sekr. J Jörgensen 0708-255452

Du kan också anmäla dig på www.ghvfgbg@gmail.com

Vi gratulerar 2015:

1/2	Lennart	Alm	85
8/1	Ulla	Engblom	70
13/1	Björn	Kobbel	80
15/1	Lennart	Sjöström	75
7/2	Olof	Genell	75
11/2	Ingvar	Lundberg	85
3/3	Don	Weiberg	75
6/3	Bengt	Westin	60
6/3	Nils	Melin	80
9/3	Sven-G	Thöyrä	70
14/3	Josef	Kisch	75
17/3	Leif	Jademyr	90
12/4	Bengt	Alminger	85
14/4	Bengt	Karlsson	70
24/4	Anders	Rehn	75
25/4	Göran	Magnuson	75
6/6	Ralph	Olsson	80
7/6	Ove	Ekstrand	70
29/8	Alf	Jacobsson	85
26/9	Leif	Gyllenhammar	75
26/9	Sandor	Csok	75
3/11	Enn	Erlach	85
5/11	Bill	Nilsson	80
27/11	Karl	Olsson	80
16/12	Evy	Rosenqvist	85
20/12	Uno	Hansson	80

*En ko-statist med rost i röret.**En fantastisk vapensamling. Tjusigt hästbetsel!*

Föreningen för Göteborgs försvar

Intresserad av försvarsfrågor?

Vill du få inbjudningar till föredrag om aktuella försvarspolitiska frågor?

Gå då med i **Föreningen för Göteborgs försvar**.

Avgiften för **ständigt medlemskap** är **200 kr**.

Insätts på föreningens bankgiro 5703-5263.

Uppge namn, adress samt e-postadress.

Tidningen "Vårt Försvar" ingår i medlemskapet.

ELFSBORGSMARSCHEN

**Svårt att komma på vad du vill ha i julklapp?
Önska dig nya kängor!**

**Har du vad som krävs?
Upplev Göteborg samtidigt som du deltar i Elfsborgsmarschen!**

13-14 juni 2015

Garnisonen betalar startavgiften för marschdeltagare som är anställd eller ingår i något av garnisonens insatsförband, det vill säga alla de fyra hemvärnsbataljonerna, 17:e amfibiebevakningsbåtskompaniet, 132 säkerhetskompaniet, 1:a och 2:a sjukhuskompaniet och garnisonens bevakningspluton.

Internationell 2-dagars marsch i Göteborg
13-14 juni 2015

WWW.ELFSBORGSMARSCHEN.SE